

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

10^E JAARGANG

WOENSDAG 10 JUNI 1925

No. 493

INHOUD.

HET HERLEEFDE ONTWERP NELISSEN I door <i>Prof. Mr. W. H. Drucker</i>	486
Het Rapport van de Commissie van Vuuren II door <i>Prof. Mr. A. van Gijn</i>	488
Werkverruiming door <i>Mr. H. J. Morren</i>	490
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De biljetteninwisseling en de nieuwe bankbiljetten in Oostenrijk door <i>Dr. R. Kerschagl</i>	491
AANTEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen	492
De regeling van de Superpreferentie van den fiscus boven hypotheek, pand en oogstverband in Nederlandsch-Indië II (Slot)	493
De werking van het verhoogde invoerrecht op thee	496
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	496
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	497—504
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Wd. Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

COMMISSIE VAN ADVIES.

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: *Prof. Mr. D. van Blom;**Prof. Mr. H. R. Ribbius.*Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

8 JUNI 1925.

Sinds het vorig bericht is op de geldmarkt het geld iets ruimer geworden. Privaatdisconto noteerde ten slotte 3 pCt. Call was aanvankelijk iets gevraagd, omdat van de zijde van een der Indische banken uitgezette gelden waren opgevraagd; ook hierin kwam later meer aanbod tegen een rente van 2½ à 2½ pCt.

Prolongatie noteerde ten slotte 3 pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank vertoont de post binnenlandsche wissels een stijging van een kleine f 2 miljoen, terwijl de post beleeningen met een kleine f 9 miljoen blijkt te zijn teruggelopen. De voorschotten aan het Rijk vertoonen een ver-

mindering van ruim f 7 miljoen; het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen is echter van f 2 miljoen tot f 5 miljoen gestegen.

De daling van den post muntmateriaal goud van ruim f 423 miljoen op ruim f 411 miljoen stemt overeen met het in de bladen vermeld bericht, dat een bedrag van £ 1 miljoen aan goud uit Nederland naar Engeland is verzonden. In hetzelfde verband zou men klaarblijkelijk grootendeels de toename van den post diverse rekeningen onder het actief van ruim f 41 miljoen tot ruim f 54,5 miljoen hebben te verstaan. De post papier op het buitenland is bijna f 1½ miljoen lager dan op den vorigen weekstaat stond aangegeven. De biljettencirculatie bedraagt ruim f 12,5 miljoen minder dan op de publicatie der vorige weekbalans.

Het beschikbaar metaalsaldo vertoont eveneens een daling en wel van bijna f 9 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 53.

* * *

De Fransche frank bleef aanvankelijk zeer aangeboden; Zaterdag liep de koers sterk terug en werd voor 11,75 afgedaan. Gisteren was er een scherpe reactie en kwam het slot op 12,07 biedend.

De overige wisselkoersen geven geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

LONDEN, 8 JUNI 1925.

De geldruimte, welke verleden week verwacht werd uit hoofde van de groote betaling van War Loan dividenden, kwam tot veler verwondering niet tot uitdrukking in de markt.

Integendeel was geld de eerste dagen zeer gezocht en werd het eerst later in de week gemakkelijker, zonder ruim genoemd te kunnen worden.

Disconto was onveranderd 4%—⁷/₁₆ voor prima 3-maands bankaccepten, ondertoon vast, daar de New York wisselkoers wat zwakker was en toch nog altijd dicht bij het gouduitvoerpunt staat. Bovendien verminderde de vraag naar wissels van buitenlandsche zijde.

De wisselkoers op Parijs was aan het einde der week zeer flauw en liep tot 103 op; slot heden 100,60.

New York 4,86, Amsterdam 12,09½.

HET HERLEEFDE ONTWERP NELISSEN.

I.

Het Ontwerp tot herziening van de wettelijke regeling van de Naamlooze Vennootschap, begin 1910 onder Minister *Nelissen* bij de Staten-Generaal ahangig gemaakt, is tot nieuw leven gewekt. In de Tweede Kamer ahangig gebleven sedert het tijdstip, waarop het werd ingediend, begon het in vergetelheid te geraken. Het Ontwerp, in vele opzichten becritiseerd, op vele punten ook veroordeeld, door den tijd achterhaald, kon ternauwernood nog ernstig in aanmerking komen als grondslag voor een nieuwe regeling voor onze Naamlooze Vennootschap.

Het Ontwerp 1925, naar den vorm een Gewijzigd Ontwerp gevoegd bij het Verslag van de Commissie van Voorbereiding ten aanzien van het Ontwerp *Nelissen*, is dan ook méér dan een Gewijzigd Ontwerp in den gewonen zin. Zeer veel is veranderd; wel is het O.O.¹⁾ op den voet gevolgd, maar op tal van punten is de oplossing gezocht in andere richting. Telkenmale gevoelt men, dat andere gedachten bij de samenstelling de leiding hebben gegeven. Voor de bewerking van het nieuwe Ontwerp heeft de Minister steun gezocht buiten zijn Departement. Het Verslag vermeldt de medewerking van de Commissie voor de Burgerlijke Wetgeving en in het bijzonder van haar lid, *Mr. L. E. Visser*, ons uit verschillende belangrijke studies op het gebied van de Naamlooze Vennootschap bekend.

Zoo is dan na een voorbereiding van — wij kunnen zeggen — 45 jaren een ontwerp voor de Naamlooze Vennootschap rijp voor openbare behandeling in de Tweede Kamer. De Minister, die kort vóór Paschen het G.O.²⁾ indiende, heeft vermoedelijk de gedachte gehad, op deze wijze nog gedurende de loopende legislatieve periode de laatste hand te kunnen leggen aan de door hem tot stand gebrachte partiele herzieningen van het Wetboek van Koophandel en aanverwante regelingen. Dit is ten slotte niet mogelijk gebleken en dit mocht ook niet. Want waar hier praktisch een nieuw Ontwerp voor ons ligt, mag de wetgever het laatste woord niet spreken, eer de critiek nog een laatste gelegenheid heeft gehad zich te uiten. Er mag in dit opzicht niet volstaan worden met een verwijzing naar de literatuur, welke ontstaan is naar aanleiding van het Ontwerp 1910.

Overigens is het te wenschen, dat de wet nu binnen niet te langen tijd tot stand komt. Ons Naamlooze-Vennootschapswezen zal er niet veel door verbeteren of veranderen. Maar het tot stand komen van de wet zal een eind maken aan de niet te verwezenlijken verwachtingen, thans ongetwijfeld nog door velen gekoesterd. Nadat de wetgever duidelijk gezegd heeft, wat hij kan en wil doen, zal de geldbelegger weten, dat verdere bevordering van zijn belangen alleen kan komen van hem zelf.

Alvorens het Ontwerp meer in bijzonderheden te bespreken maken wij twee algemeene opmerkingen.

Stelsel van het Ontwerp.

De regeling van de Naamlooze Vennootschap beoogt de bescherming van twee belangen: het belang van den geldbeleggenden aandeelhouder, het belang van hem, die als crediteur met de Naamlooze Vennootschap in aanraking komt. Deze bescherming van individuen beteekent tegelijk bescherming van het algemeen belang, dat geschaad wordt door een ongezond Naamlooze-Vennootschapswezen en overdreven speculatiezucht.

Het stelsel, thans meestal gevolgd, is dat waaraan de naam wordt gegeven van normatief of normaliseerend stelsel. Hieraan is voorafgegaan het concessiestelsel, waarbij het als taak van de overheid werd beschouwd door preventief toezicht ervoor te waken, dat

alleen deugdelijke ondernemingen, waardoor het algemeen belang werd gebaat, in den vorm van een Naamlooze Vennootschap zouden worden opgericht.

Het normatief stelsel streeft naar het stellen van regels, in acht te nemen bij de oprichting en het bestuur van de Naamlooze Vennootschap, regels welke moeten bevorderen, dat alleen gezonde ondernemingen worden opgericht en dat de aanvankelijke gezondheid ook gedurende het bestaan van de Vennootschap blijft gehandhaafd. Hierbij gaat het uitsluitend om den financieelen toestand. Het Europeesche recht ten aanzien van de Naamlooze Vennootschap heeft zich in deze richting ontwikkeld, dat de regels zich concentreeren op het kapitaal. De wetgever streeft ernaar, dat bij de oprichting het kapitaal in werkelijkheid aanwezig is, onbelast ook met onevenredige verplichtingen jegens oprichters en tracht te bevorderen, dat dit kapitaal niet op willekeurige wijze wordt verminderd gedurende het bestaan van de Naamlooze Vennootschap. De regels betreffende de soliditeit van de onderneming zijn hiertoe beperkt. Sprekend voorbeeld daarvan is, dat geen wetgever ooit gepoogd heeft een redelijke verhouding vast te stellen tusschen eigen en vreemd kapitaal of regels gesteld heeft om de liquiditeit van de onderneming te verzekeren.

De wetgever, die het normatief stelsel toepast, pleegt meer of minder zijn kracht te zoeken in het afdwingen van publiciteit. Men wordt in zoover dan niet direct gedwongen, de onderneming op bepaalde wijze op te zetten of te besturen, maar wat men doet moet in het openbaar gebeuren (publicatie van contracten omtrent zakelijken inbreng, balanspublicatie etc.). Een en ander dient tot voorlichting en waarschuwing, maar de bijgedachte bestaat, dat oprichters de ongepaste manipulaties, die zij in den zin hebben, zullen achterwege laten, wanneer ze alleen voor de oogen van het publiek uitgevoerd kunnen worden.

Bij de beoordeeling en toepassing van dit stelsel behoort in het oog te worden gehouden, dat goede koopmanschap met wettelijke normen niet kan worden afgedwongen, zeker niet met normen, die moeten gelden voor ondernemingen op elk gebied van handel en nijverheid. Wat past voor de eene, is zonder belang voor de andere en voor een derde hinderlijk. Of de wetgever geeft bepalingen zonder beteekenis, of hij geeft er die hinderlijk zijn voor een deel van het bedrijf, en met al zijn bescherming van aandeelhouders en geldbeleggers benadeelt hij het belang van de reële, gezonde onderneming.

Het G.O. stelt zich terecht op dit standpunt, het breekt met menigen regel van het O.O., waarbij deze beginselen waren uit het oog verloren en het zoekt voornamelijk heil bij regels tot bevordering van de publiciteit. De waarde daarvan hangt af van de vraag, hoe het publiek op de openbaarheid reageert. De financiële pers heeft daarbij een taak.

De bescherming van den geldbelegger wordt, behalve in regels omtrent het beleid, gezocht in versterking van de wettelijke positie van den aandeelhouder en van de algemeene vergadering. De regels in dit opzicht betreffen de aansprakelijkheid van bestuurders en het geldend maken van die aansprakelijkheid. Zij strekken verder tot verzekering van het zeggenschap van de algemeene vergadering.

Voorzover deze regels een redelijke aansprakelijkheid van bestuurders dwingend vastleggen en de wetgever erop uit is te voorkomen, dat bestuurders zich daaraan onttrekken, behoeft geen bezwaar te worden gemaakt.

Anders staat het met de regels, die het zeggenschap van de algemeene vergadering beoogen te versterken. Onder den invloed van de geestesrichting van de 19de eeuw heeft het recht van de Naamlooze Vennootschap zich ontwikkeld in de richting van het vereenigingsrecht. Wantrouwen tegen hen, die met gezag zijn bekleed, beïnvloedt de wenschen ten aanzien van de rege-

¹⁾ Oorspronkelijk Ontwerp (van 1910).

²⁾ Gewijzigd Ontwerp.

ling der verhouding van aandeelhouders tot bestuurders. Zooals men het budgetrecht ziet van het parlement, zoo ziet men het recht van de algemeene vergadering tot vaststelling van een balans.

De omstandigheden van de laatste jaren waren er naar om het recht nog een flinke stoot in deze richting te geven. Het is een van de goede zijden van het G.O. — juist in een in dit opzicht zoo gevaarlijken tijd tot stand gekomen —, dat daaraan weerstand is geboden. Deze erkenning moet voorafgaan aan de critiek, die ten aanzien van verschillende onderdeelen zal moeten volgen.

Bij de bespreking van de verschillende onderdeelen zullen wij, waar dit te pas komt, de critiek niet sparen. In de Naamlooze Vennootschap is geen plaats noch voor een parlement noch voor vereenigingspolitiek. Maar wie critiseeren wil moet nog één ding in het oog houden, dat is, dat de wetgever familie- of kliekregering niet mag in de hand werken. Naar onze compagnieën van de 18de eeuw moeten we ook niet terug. Deuren en vensters moeten open blijven; deze overweging kan aannemelijk maken, wat op het eerste gezicht bezwaarlijk lijkt.

Uniforme regeling.

Een van de meest populaire grieven tegen ons Naamlooze-Vennootschapsrecht is, dat het maar één soort Naamlooze Vennootschap kent. Duitschland heeft naast zijn Aktiengesellschaft nog zijn G.m.b.H., Engeland heeft zijn private companies. Bij ons meent men een noodtoestand op het gebied van het Naamlooze-Vennootschapsrecht op te merken. Zooals zoo dikwijls wordt ook hier door velen verwacht, dat navoring van het buitenland heil kan geven.

Ik waag het te betwijfelen, of degenen, die deze denkbeelden ventileren, zich wel altijd rekenschap geven van de strekking van hun voorstel. Vermoedelijk berust het op het vage idee, dat er aanleiding zou kunnen zijn verschil te maken tusschen de Naamlooze Vennootschap, die een zeer groote onderneming drijft en die welke met een nietig kapitaaltje zaken doet van bescheiden omvang. De aanbevolen differentiatie kan alleen op de volgende wijze worden gemotiveerd. Voor de groote Naamlooze Vennootschap, waaraan het publiek deelneemt (ook wel genoemd de publieke), wenscht men straffer normaliseering. De wetenschap, dat deze straffe normaliseering ook zal gelden voor de kleine Naamlooze Vennootschap (ook wel private of besloten of, dikwijls ten onrechte, familie-Naamlooze Vennootschap genoemd), waar zij niet noodig worden geoordeeld en wel hinderlijk zou zijn, zou den wetgever van die straffere normaliseering kunnen terughouden. Welnu, laat hij onderscheid maken tusschen de groote Naamlooze Vennootschappen, die dan hun straffe normaliseering kunnen krijgen en de kleine, waaraan meer vrijheid kan worden gelaten. Merkwaardigerwijze werd de differentiatie ook aanbevolen door hen, die van een straffer normaliseering van de groote Naamlooze Vennootschap niets willen weten. Hoe dezen het denkbeeld willen motiveeren, is mij steeds een open vraag gebleven:

Het O. 1910, dat op dit punt geen verandering bracht in het bestaande recht, had daarom heel wat critiek te verduren. Niettemin houdt de Regeering in het G.O. voet bij stuk. Dit zal wel opnieuw tot verontwaardiging aanleiding geven, maar daaraan behoort niet tegemoet te worden gekomen.

Het G.O. is wat aangaat strafheid van normen gematigd. De normen, die gesteld worden, zijn ook voor de kleine Naamlooze Vennootschap niet misplaatst. Het G.O. gaat daarbij uit van de gedachte, dat het de hoofdeigenschap van de Naamlooze Vennootschap — de beperkte aansprakelijkheid is —, welke die normen ingeeft. Deze hoofdeigenschap geldt voor elke Naamlooze Vennootschap. Ik wil hieraan toevoegen, dat ook door de kleine Naamlooze Vennootschappen — die in het minst niet als publieke ondernemingen op de kapitaalmarkt verschijnen —

en dan soms op de meest gruwelijke manier, den kleinen bezitter het geld wordt uit den zak geklopt.

Alleen als de Kamer nog straffer normaliseering zou willen beproeven dan thans wordt gegeven, zou de vraag moeten ter sprake komen, of niet gedifferentieerd moet worden, maar zoolang dit niet geschiedt en wij willen het in het minst niet bepleiten, kan de differentiatie blijven rusten.

Eenige differentiatie geeft intusschen het G.O., maar dit is meer een doekje voor het bloeden. In de kleine Naamlooze Vennootschap (als toets is genomen het uitsluitend hebben van aandelen op naam) zal een besluit van aandeelhouders schriftelijk tot stand kunnen komen en zal het enqueterecht van artt. 53 vlg., dat wij nog geheel uit het ontwerp hopen te zien verdwijnen, niet gelden.

De oprichting.

In verband met de oprichting vinden wij veel terug uit de bestaande wet, waarvan vrij algemeen werd verwacht, dat het bij een herziening uit ons recht zou verdwijnen.

De gang van zaken is volgens het Ontwerp wat gecompliceerd, maar de regeling is helder en laat, naar het schijnt, geen aanleiding tot twijfel.

Gloednieuw lijkt het voorschrift (art. 36f i.v.m. art. 36e), dat de Naamlooze Vennootschap tot stand komt met de registratie harer akte bij de Kamer van Koophandel. Inderdaad is dit slechts een formaliteit, die is voorgeschreven om duidelijk het tijdstip vast te leggen, waarop de Naamlooze Vennootschap ontstaat (waarom is art. 36f niet positief geredigeerd?). Voor de registratie blijven noodig de notariële akte; blijft ook noodig de toetsing der akte door de overheid aan de wet, de openbare orde en de goede zeden; ook blijft noodig dat de oprichters een vijfde van het kapitaal voor hun rekening hebben genomen.

Nieuw is hierbij alleen, dat de Koninklijke goedkeuring van nu wordt vervangen door een goedkeuring door den Minister van Justitie.

De Naamlooze Vennootschap, waarvan de oprichting op deze wijze haar beslag heeft gekregen, mag niet beginnen te werken, eer inschrijving in het Handelsregister en publicatie in de Staatscourant heeft plaats gehad en tenminste een tiende van het geplaatste kapitaal is gestort, alles op straffe van persoonlijke aansprakelijkheid van de bestuurders ter zake van de aangegane verplichtingen. De regeling beantwoordt vrijwel aan hetgeen nu gevonden wordt in de artt. 38, 39 en 51 Kh.

De goedkeuring, die het O.O. dacht te doen vervallen, wordt dus in iets gewijzigden vorm opnieuw voorgesteld. In den loop der tijden was het vrijwel een communis opinio geworden, dat de Kon. goedkeuring bezwaar gaf en weinig nut. „Geenerlei waarborg is erin gelegen” kan men in *Molengraaff's Leidraad* lezen, bl. 222. Bezwaar ervan is, dat Naamlooze Vennootschappen van bedenkelijk allooi van de „Koninklijke goedkeuring” met ophef gewag maken en zoo de goegemeente zand in de oogen strooien. Toen echter het oude stelsel op het punt stond zijn congé te krijgen, kwam eenige kentering in de publieke opinie. In verschillende geschriften, en niet van de eersten de besten, werd bepleit het stelsel niet af te schaffen zonder iets dergelijks in de plaats te geven. Men sloeg speciaal voor, dat zou worden gevorderd indiening van de akte bij een bureau, dat de akte zou kunnen toetsen aan de wet en waar de akte verder zou liggen ter inzage voor het publiek.

Voor een speciaal bureau, waar de akten van Naamlooze Vennootschappen en andere stukken waarvan de wet publicatie voorschrijft, ter visie liggen, is nu geen plaats meer. Dit hoort thuis bij het sedert ingestelde Handelsregister, waarvan het G.O. ook geregeld gebruik maakt.

Overigens komt het Ontwerp aan de uitgesproken wenschen tegemoet door de Ministerieele goedkeuring voor te schrijven. Het bezwaar van de tegenwoor-

dige regeling vervalt daarmede en het voordeel blijft behouden, dat niet licht Naamlooze Vennootschappen zullen voorkomen met onwettige bepalingen in haar statuten. Aldus de Minister. Maar hoe smakelijk hij ook zijn voorstel opdient, hij overtuigt mij niet van de begerlijkheid.

Ging het bij de contrôle alleen om de vraag, of misschien een nonchalant notaris een bepaling van de wet heeft over het hoofd gezien of onjuist geïnterpreteerd, wij zouden het voorstel gaarne aanvaarden. Maar de ervaring heeft voldoende geleerd, dat het meermalen gaat om preciaire vragen van wetsuitlegging. Deze of die precieze bepaling, die men gaarne zou zien, is zij met de wet te rijmen of niet? Men denke — onder de geldende wet — aan de vraag omtrent de toelaatbaarheid van de bindende voordracht voor directeursbenoemingen. Vooral ook bij de wijziging van statuten doen zich moeilijke vragen voor. De nieuwe wet zal stellig tot nog meer twijfelpunten aanleiding geven dan de enkele sobere voorschriften van het nu geldende wetboek. De Departementale jurisprudentie zal aan alle dubia een oplossing moeten geven.

De goedkeuring zal evenals thans geweigerd kunnen worden — behalve wegens strijd met de wet — ook wegens strijd met de goede zeden. In *Suyling's Inleiding tot het Burgerlijk Recht* (2^e nr. 52) komt de neiging tot uiting, kartels en trusts aan te maken als strijdig met de goede zeden. Een leerling van *Suyling*, zetelend op de plaats van den ambtenaar belast met de behandeling van vennootschapsakten, zou, gewapend met art. 36e den strijd tegen deze instituten kunnen aanbinden.

De beslissing over de rechtsgeldigheid van de bepalingen eener geregistreerde akte van oprichting blijft in laatste instantie bij de rechterlijke macht, zegt het Verslag: inderdaad, tegen de akte die bij het Departement genade heeft gevonden, kan een beroep hebbende altijd nog opkomen bij den rechter. Maar wie van den Minister eenmaal het bericht gekregen heeft, dat zijn akte niet kan worden aanvaard, heeft verder niets te vertellen. (alleen de politieke weg blijft nog open!).

De administratieve contrôle komt mij niet voor van zoo heel veel belang te zijn, maar wil men haar handhaven, dan behoort van de weigering van de goedkeuring beroep op den rechter te worden opengesteld. De procedure ter zake van de inschrijving van handelsmerken kan als voorbeeld dienen.

Het stelsel van het G. O. wordt ons nog aanbevolen (Verslag, bl. 10) door het beroep op de mogelijkheid, dat het oprichting van onreële ondernemingen kan voorkomen; ook deze zouden strijdig zijn met de goede zeden en op bl. 39 wordt nog erop gewezen, hoe de Ministerieele goedkeuring (alleen in krasse gevallen natuurlijk!) ook kan dienen tot bestrijding van het euvel gelegen in de overwaardeering van zakelijken inbreng.

Het stelsel wordt daardoor niet aannemelijker. Integendeel het begint nu bedenkelijk te lijken op het reeds bij het tot stand komen van het Wetboek van 1838 verworpen concessiestelsel. Aan het stelsel van den Minister van Justitie zal na deze toelichting meer waarde gehecht worden dan aan de Koninklijke goedkeuring van nu, ook al wordt het stelsel van het onderzoek niet gewijzigd. Het wordt een waarborg voor realiteit! Maar kan de Minister die geven? Het Departement onderzoekt op papieren. Voor zoover ik de Departementale methoden ken, worden nadere inlichtingen verkregen door het inwinnen van „ambtsberichten” bij het parket. Moeten de vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie nu oordeelen over de waarde van den zakelijken inbreng?

De voorschriften omtrent plaatsing en storting van bepaalde fracties van het kapitaal zullen velen ook niet hebben terugverwacht. In het Ontwerp 1910 vond men ze niet. Niet alleen als oude bekenden, maar ook

als middelen, waardoor de oprichting van en het deelnemen in Naamlooze Vennootschappen eenigszins wordt geremd, begroeten wij deze voorschriften met genoegen. Wij komen erop terug bij de bespreking van het kapitaal.

DRUCKER.

(Slot volgt).

HET RAPPORT VAN DE COMMISSIE VAN VUUREN.

II (Vervolg).

Wij zagen de vorige maal het voorstel der Commissie omtrent de normalisatie en vermindering van het bedrag, dat het Leeningfonds telken jare aan belastingmiddelen zal behoeven. Ongetwijfeld biedt een normalisatie, als de Commissie voorstelt, uit begrotingstechnisch oogpunt voordeelen aan.

Intusschen mogen toch de wenschelijkheid van een regelmatig verloop der benodigde bedragen en de wenschelijkheid van belastingverlaging het antwoord op de vraag, hoe de aflossingen in de verschillende jaren op de belastingschuldigen zullen drukken, niet geheel, ja zelfs niet in de eerste plaats, beheerschen. Hoofdzak moet zijn, waarvoor de schulden zijn aangegaan. In normale vredesjaren ging Nederland sinds 1907 slechts leeningen aan voor rechtstreeks productieve doeleinden en daarbij is, — tenzij men den geheel anderen weg (dien van „afschrijven”) inslaat, dien mijn wetsontwerp op de hervorming der Staatsbegroting aangaf — wenschelijk, dat de duur der leeningen geregeld wordt naar den duur der zaken waarvoor geleend wordt. De gemeenten houden zich onder toezicht van Gedeputeerde Staten aan dit beginsel en al is zulks voor den Staat bezwaarlijker, hij behoort er toch ook naar te streven.

Bij de crisisleeningen en bij andere leeningen, voor zoover strekkende tot dekking van tekorten op den gewonen dienst, m.a.w. bij leeningen waar geen nieuw Staatsvermogen tegenover staat, ligt de zaak anders; daarbij moeten de aflossingen zoo geregeld worden, dat men verwachten mag, dat de ingezetenen als regel de daarvoor noodige belastingen uit hun inkomen betalen kunnen, zoodat de plaats gevonden hebbende intèring van nationaal vermogen weder wordt goed gemaakt; doch binnen die grens moet dan ook de aflossing zoo spoedig mogelijk plaats vinden.

Het wil mij voorkomen, dat de Commissie-Van Vuuren haar taak ten aanzien van de lasten der nationale schuld aldus had moeten opvatten, dat zij óók had nagegaan, in hoeverre de aflossingen in verband met de oorzaken der schulden in het juiste tempo plaats vinden. De Commissie zou dan vanzelf ook rekening gehouden hebben met de omstandigheid, dat het Leeningfonds met een grootere schuld is belast dan redelijk is, gelet op het doel, waarvoor het is ingesteld. Immers wijzen de crisisuitgaven en -ontvangsten (incl. de als zoodanig aangewezen opbrengsten van leeningen) een gunstig saldo van ruim f 50 miljoen aan en dit bedrag stijgt tot ongeveer f 100 miljoen, als men datgene, wat de Staat van de crisisuitgaven eerlang nog zal terugontvangen in den vorm van restitutie van interneeringskosten van Belgische militairen, gelijk steeds de bedoeling is geweest, aan den crisisdienst te goed schrijft.

Van de leening 1919/20 ad. f 430 miljoen is een, naar het mij voorkomt, te groot deel beschouwd als strekkende tot dekking van tekorten van den crisisdienst. In de plaats van f 230 miljoen voor die tekorten en f 200 miljoen voor tekorten op den buitengewonen (kapitaals-)dienst, had men slechts f 130 miljoen voor het eerste doel en f 300 miljoen voor het tweede doel moeten aanwijzen. Feitelijk toch werd de opbrengst tot leening op die wijze gebruikt. Men kan dit alsnog rectificeren door het aandeel van het Leeningfonds in de leening van 1919/20 op 1 Januari 1925 van f 138,5 miljoen op f 38,5 miljoen te verminderen en het aandeel van

Hoofdstuk VII A der Staatsbegroting in die leening van f 148,5 miljoen op f 248,5 miljoen te verhoogen. Zulks zoude een jaarlijksche ontlasting van het Leeningsfonds met bijna f 15 miljoen per jaar en een meerdere belasting van Hoofdstuk VII A met gelijk bedrag medebrengen. Hierbij zij echter aange- teekend, dat van aflossing, begrepen in de annuïteit, die ter zake op Hoofdstuk VII A voorkomt sedert 1920 ongeveer 64 pCt. als buitengewone uitgave pleegt te worden beschouwd, omdat een leening voor kapitaalsuitgaven van den Staat niet in 15 jaar behoeft te worden afgelost, doch daarvoor een 40-jarige annuïteit toelaatbaar is. Het is vreemd, dat de Commissie Van Vuuren van dit stukje financieele politiek in het geheel geen melding maakt en mitsdien ook niet mededeelt, of haars inziens die politiek moet blijven gehandhaafd, wanneer haar normalisatieplan is doorgevoerd.

Trachten wij thans de schuld, die sedert 1914 voor tekorten op gewone en buitengewone uitgaven — d.i. dus voor niet-crisis-uitgaven is aangegaan — eenigszins te detailleeren.

De uitgaven, die niet als crisisuitgaven zijn beschouwd, hebben van 1914 tot en met 1923 ruim f 1010 miljoen meer bedragen dan de tot dekking daarvan strekkende staatsmiddelen. Dit tekort op den normalen dienst is voor f 885 miljoen uit de opbrengst der leening van 1919/20 (deze voor f 300 miljoen genomen, zie boven), der leeningen van 1922 ad f 300 miljoen en der leeningen van 1923 ad f 285 miljoen gedekt, terwijl de resteerende f 125 miljoen tijdelijk door het voordeelig saldo van het Leeningsfonds zijn geleverd.

Om te beoordeelen, in welk tempo die f 1000 miljoen aan schuld uit gewone staatsmiddelen moeten worden afgelost, is na te gaan hoe het bedrag van de uitgaven, die tot die schuld leidden, is samengesteld. Indien ik bij de hierna te noemen posten de ontvangsten, verband houdende met de verschillende uitgavengroep, aftrek, dan vind ik voor de samenstelling van het bedoelde milliard, dat meer is uitgegeven dan ontvangen, de volgende ruwe specificatie:

1. Voorschotten aan de Staatsmijnen	f 60 miljoen
2. Kapitaalverstreking aan Staatsbedrijven „	91 „
3. Voorschotten Woningwet	600 „
4. Diverse voorschotten waarvan de terugbetaling voldoende zeker is	48 „
5. Aandeelen in ondernemingen	20 „
6. Diverse werken, spoorwegen, woningbouwpremiën, voorziening in den woningnood, dubieuze voorschotten enz.	136 „
7. Tekort op den gewonen dienst	45 „

f 1000 miljoen

Men gevoelt, dat de bedragen, geleend voor de dekking dezer verschillende categorieën van uitgaven, niet alle even snel behoeven te worden afgelost. Schulden aangegaan om aan de Staatsbedrijven en de Staatsmijnen kapitaal te verstrekken, behoeven feitelijk in het geheel niet te worden afgelost. Immers het vermogen dier bedrijven verjongt zichzelf voortdurend door afschrijving ten laste van de exploitatie en daarmee gepaard gaande aanschaffing van nieuwe kapitaalgoederen; het blijft dus intact, zoodat ook de schuld daarvoor aangegaan op dezelfde hoogte mag blijven; te meer, omdat, in geval die bedrijven kapitalen, die in 't bedrijf overbodig werden, in de schatkist terugstorten, zulks als een buitengewone ontvangst wordt beschouwd.

Leeningen gesloten om Woningwet- en andere voorschotten te geven, die regelmatig afgelost worden, kunnen in het algemeen ook op gelijke hoogte blijven, zolang de afbetalingen op die voorschotten, in het Staatsfinancieewezen als buitengewone ontvangsten worden beschouwd, die weer dienen om nieuwe voorschotten te verstrekken. Met betrekking tot de Woningwet-voorschotten in de laatste jaren verstrekt, moet echter een gewichtig voorbehoud gemaakt wor-

den. Want al zijn de debiteuren (de gemeenten) wel goed voor het bedrag dier voorschotten, het kon toch te eeniger tijd weleens billijk en noodzakelijk worden geacht om die voorschotten voor woningbouw, in den duursten tijd, en vaak op aandrang van den Staat uitgevoerd, te reduceeren in verband met de waarde- daling der daarmee gebouwde woningen. Het zou m.i. voorzichtig zijn met een reductie van wel 40 pCt. op die voorschotten rekening te houden; waardoor de f 600.000.000 dier voorschotten hierboven vermeld tot f 360.000.000 aan solide voorschotten gereduceerd worden, terwijl f 240.000.000 daarvan is te voegen bij de uitgaven à fonds perdu voor het woningwezen, die overigens onder post 6 hierboven zijn begrepen. Met het bovenstaande rekening houdende, kom ik tot de slotsom, dat het milliard Staatsuitgaven (niet crisis- uitgaven) is te splitsen in 3 groepen. De eerste groep omvat de posten 1, 2 en 4 hierboven vermeld, benevens f 360.000.000 van post 3, te zamen f 559.000.000; de hiervoor aangeane schuld kan zeer langzaam worden afgelost.

De tweede categorie omvat de posten 5 en 6 benevens f 240.000.000 van post 3, te zamen f 396.000.000; de hiervoor aangeane schuld behoort uiterlijk in 40 à 45 jaar te worden afgelost. De derde categorie omvat den post 7 ad 45 miljoen, het tekort op den gewonen dienst; de hiervoor aangeane schuld behoort zoo spoedig mogelijk te verdwijnen.

Gesteld men nam nu aan, dat van de eerste categorie (die van f 559.000.000) elk jaar ½ pCt. moet worden afgelost, van de tweede categorie zooveel, als er aan aflossing begrepen is in een 40-jarige annuïteit bij een rentevoet van 6 pCt., d.i. 1,3 pCt. en van de derde categorie, zooveel als er aan aflossing begrepen is in een 10-jarige annuïteit bij een rentevoet van 5 pCt., d.i. 8 pCt.

Er zouden voor aflossing in het jaar 1925 uit gewone middelen beschikbaar moeten zijn f 2.800.000 + f 5.200.000 + f 3.600.000, te zamen f 11.600.000. Dit bedrag is f 1.000.000 minder dan inderdaad in 1925 op Hoofdstuk VII A voor aflossing uitgetrokken is¹⁾ en bijna f 11.000.000 minder dan op Hoofdstuk VII A voor aflossing zou voorkomen, wanneer het Leeningsfonds, zooals m.i. juist zou zijn, met f 100.000.000 van de leening 1919/20 ontlast en Hoofdstuk VII A met gelijk belast werd. Doch, ik wees er reeds op, van de aflossing dezer leening, voorzover die ten laste komt van Hoofdstuk VII A, wordt reeds nu jaarlijks een bedrag van f 7.620.000 als buitengewone uitgaven beschouwd, d.w.z. zij is geen werkelijke amortisatie van schuld doch slechts een schuldvernieuwing. Men zoude nu om het bedrag aan schuldamortisatie, dat werkelijk op de begrooting drukt (na de verschuiving tusschen Leeningsfonds en Staatsbegroting) in overeenstemming te brengen met de amortisatie, zooals die theoretisch verdedigbaar bleek, dit bedrag van schuldvernieuwing kunnen verhoogen tot f 11 miljoen (voor 1925 en voor volgende jaren naar verhouding). Het gevolg van de ontlasting van het Leeningsfonds zoude dan zijn dat Hoofdstuk VII A met f 5 miljoen méér aan rente zou worden belast en met f 9.800.000 méér aan aflossing, waarvan echter weer f 11.762 miljoen, of f 3.380 meer dan thans, als buitengewone uitgaven zouden worden beschouwd.

Het budget van den gewonen dienst zoude dus per saldo een zwaardere belasting krijgen van f 5 miljoen aan rente en f 6,42 miljoen aan aflossing of totaal f 11.420.000 terwijl het Leeningsfonds met f 14.980.000 zoude worden ontlast, d. i. per saldo een winst van ruim 3,5 miljoen, dat is 1½ minder dan het bedrag waarmee de Commissie Van Vuuren de beide budgetten te zamen in 1925 en eerst volgende jaren zoude willen ontlasten met behulp van de beschikbare f 213.000.000.

De bovenstaande becijferingen maken allerminst

¹⁾ Afgezien van de vóóroorlogsche schuld (2½, 3 en 3½ pCt. Schuld).

aanspraak op volledigheid of groote nauwkeurigheid. Zij geven slechts aan, door welke overwegingen en berekeningen de Commissie Van Vuuren zich naar mijne meening had moeten laten leiden bij de vaststelling van het bedrag, dat in 1925 en volgende jaren moet worden geamortiseerd uit de gewone staatsmiddelen en uit de middelen van het Leeningsfonds. Wat zij thans deed, was niets dan het opvullen van de onregelmatigheden in het verloop, zonder dat zij zich rekenschap gaf van het meest wenschelijke verloop zelve van de uitgaven voor rente en aflossing in verband met den aard der schulden. Voor het opstellen van een normalisatieplan met behulp van een groot beschikbaar bedrag, gelijk als bijlage VI aan het rapport is toegevoegd, behoeft men geen commissie van zeven zeer vroede mannen.

Intusschen acht ik wat de Commissie voorstelt omtrent het opgebruiken van het beschikbaar bedrag van f 213 miljoen op zichzelf ook verre van onschuldig. Van die 213 miljoen worden er thans 153, het saldo van het Leeningsfonds renteloos aan den dienst; die in het normale budget tot uiting komt, geleend. Opgebruiken daarvan zal dus het gewone budget langzamerhand met omstreeks 7 miljoen aan rente belasten. Doch dit is niet het hoofdbezwaar en hier kom ik terug op hetgeen ik in het eerste artikel zeide omtrent de incompleetheid van het rapport in zake de pensioensverplichtingen van den Staat.

Er is een zekere tegenspraak in, dat een Commissie, ingesteld om over de zaak te rapporteeren, te kennen geeft geen gegevens te kunnen produceeren en dat tegelijkertijd de Minister, dien zij adviseeren moet, wél zoodanige gegevens, zij het dan terloops in een debat, publiceert. Echter de Commissie had zich toch wel kunnen overtuigen van het feit, dat de toekomstige pensioenverplichtingen van den Staat bij lange niet op de wijze zijn gedekt, waarop de Commissie zulks in zake de Invaliditeitsrenten als zeer wenschelijk beschouwt. In 1911 werd het kapitaal, noodig om de destijds bestaende burgerlijke pensioenverplichtingen te dekken, bereids op f 68 miljoen geraamd; het is dus, gelet op de toeneming der ambtenaren, de verhooging der tractementen en de gunstigere pensioenbepalingen, allerminst onwaarschijnlijk, dat dit bedrag thans meer dan verdubbeld is en dat als men ook de militaire pensioenverplichtingen van den Staat gedekt wilde zien, in totaal meer dan f 200 miljoen — het bedrag door den Minister genoemd — daarvoor noodig zoude zijn. Dit bedrag zal dan nog geruimen tijd toenemen, doordat de pensioenverplichtingen ter zake van ambtenaren, die reeds vóór 1 Juli 1922 in dienst waren, nog op de oude wijze worden gefinancierd (d.w.z. dat de loopende pensioenen uit de begroting worden betaald en de bijdragen in de toekomstige pensioenen als gewone middelen in de schatkist vloeien), terwijl daarenboven het bestaande tekort rente op rente toeneemt, dus elke 18 jaar verdubbelt.

Is het nu met die wetenschap, zoo vraag ik mij af, geoorloofd om een bedrag van ruim f 200 miljoen, waarover men toevallig elders in het Financieuzen beschikt, eenvoudig op te gebruiken om de behoeften van het Leeningsfonds en van Hoofdstuk VII A te normaliseeren en tevens niet onbelangrijk te vermindderen, zoodat belastingverlaging mogelijk wordt?

Ik durf die vraag niet bevestigend te beantwoorden en, nu Minister Colijn eenmaal schrikwekkende cijfers omtrent het tekort in zake de pensioenen heeft geopenbaard, zal ook hij zulks naar het mij voorkomt, bezwaarlijk kunnen doen.

Voor normaliseeren der behoeften van het Leeningsfonds en van de bedragen op Hoofdstuk VII A alléén, zou de Commissie, in plaats van f 213 miljoen, slechts f 108 miljoen noodig hebben gehad. Er zouden dan f 105 miljoen beschikbaar zijn gebleven. Ten minste dit bedrag, aangevuld met hetgeen er meer uit het saldo der N.U.M. zal komen dan de Commissie voorloopig in beslag nam, t.w. naar mijn schatting

ruim f 38 miljoen, dus in totaal f 143 miljoen, ware naar mijne meening aan het Pensioenfonds toe te kennen, zoodat ook deze wonde plek in onze staatsfinanciën voor driekwart zoude zijn gedekt. Daarnaast zal dan een goede detaillering van de oorzaken van het bijna 1000 miljoen aan nieuwe schuld voor uitgaven, die tot dusverre niet tot de crisisuitgaven gerekend werden, er misschien toe kunnen leiden dat we in de komende jaren, wat minder zwaar belast worden met amortisatie van staatsschuld. De Commissie, die zich met betrekking tot de pensioenlasten diligent heeft verklaard, maar inmiddels voorstelt dat, wat waarschijnlijk tot dekking daarvan noodig zal zijn, op te souperen voor normaliseering en vermindering der lasten van rente en aflossing van crisis- en andere leeningen, ware naar mijne meening voor het geheele vraagstuk diligent te verklaren en uit te noodigen dit deel van haar werk eenigszins breder en dieper op te vatten. Mocht een zeer nauwkeurige vaststelling van den toestand in zake de pensioenen te veel tijd vorderen, dan stelle zij zich tevreden met een globale schatting die toch wel zal zijn te maken. In een derde artikel zullen wij nog een enkel woord wijden aan hetgeen de Commissie voorstelt in zake de beleggingen.

VAN GIJN.

(Slot volgt).

WERKVERRUIMING.

In het nummer van 22 April 1925 van dit tijdschrift schreef de heer Van IJsselstein een artikel over „Werkverschaffing of werkverruiming”, dat tal van behartigenswaardige wenken bevat. Zonder het nu in elk opzicht met den schrijver oneens te zijn, zou ik toch over de volgende passages in zijn artikel eenige opmerkingen willen maken.

Hij zegt nl.: „Vóór alles moet de Staat door *werkverruiming* aan de werkloosheid tegemoetkomen. In dit opzicht is de Regeering sterk in gebreke gebleven.”

Ik geloof, dat de schrijver zich hier wat te sterk heeft uitgedrukt en dat hij niet aldus zou hebben geschreven wanneer hij had kennis genomen van de verslagen van den Rijksdienst der werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling betreffende de werkverruiming en regularisatie van werkgelegenheid over de tijdvakken 1 April 1919 tot en met 31 Maart 1921 en 1 April 1921 tot en met 31 Maart 1924 (uitgaven no. 27 en 38 van genoemden Dienst).

Het moge dan juist zijn, dat in de periode 1881—1883 f 20.000.000 per jaar voor publieke werken werd uitgegeven tegen pl.m. f 4.000.000 in de laatste jaren, dit bedrag werd echter volstrekt niet alleen besteed voor „werkverschaffingen”, doch een groot deel daarvan kwam ten goede aan „werkverruiming”. Voor die lezers, die niet mochten weten, wat het principieele verschil tusschen beide is, zij medegedeeld, dat men in den regel onder „werkverschaffing” verstaat, het doen uitvoeren van werk, dat niet, direct of later, noodzakelijk is, niet of weinig productief is en een min of meer gezocht karakter draagt, onder werkverruiming daarentegen het doen uitvoeren van werk, dat als normaal kan worden beschouwd, productief is, doch dat men, indien er geen werkloosheid ware, nog niet onmiddellijk zou hebben uitgevoerd, terwijl niet als hoofddoel steeds vooropstaat de meest economische wijze van uitvoering.

En nu blijkt uit genoemde verslagen, dat er op het gebied der werkverruiming, ondanks de weinige daarvoor beschikbare middelen, toch nog heel wat tot stand is gebracht, waarop de autoriteiten, die de uitvoering hebben tot stand gebracht, met trots mogen neerzien.

Het Staatsboschbedrijf heeft, door middel van werklooze arbeiders, belangrijk meer werk verricht dan anders het geval zou zijn geweest.

In Drenthe zijn tal van kanalen verbeterd of aangelegd, werken van zoodanigen omvang, dat er bijv.

in sommige weken pl.m. 4000 arbeiders plaatsing vonden.

In Groningen werden kweldergronden ingedijkt, waardoor de Julianapolder en de Carel Coenraadpolder ontstonden, oppervlakten van resp. 220 en 650 H.A.

In Friesland werd begonnen met de verbetering van de afwatering van het riviertje de Linde en met de droogmaking en ontginning van den Haskerveenpolder.

Er zijn nog vele andere, hoogst belangrijke, werken van soortgelijken aard te noemen, doch ik meen er mede te kunnen volstaan met voor bijzonderheden te verwijzen naar de hierboven genoemde verslagen. Weliswaar zijn aan al deze werken niet die millioenen ten koste gelegd, die men eertijds voor dit doel beschikbaar stelde, doch alles bij elkaar maakt het bedrag der bestede kosten geen slecht figuur.

Op den ingeslagen weg is men voortgegaan, en thans worden met name de volgende werken uitgevoerd of voorbereid (de werkverschaffingen blijven natuurlijk buiten beschouwing).

Aan de indijking van den Carel Coenraadpolder wordt nog steeds gewerkt; vermoedelijk zal dit werk in den nazomer van dit jaar afgehoopen zijn.

In Drenthe zal, behoudens de thans aangevangen ontginning van het pl.m. 200 H.A. groote Eenerveld, op groote schaal heide worden ontgonnen, een complex van 600 a 700 H.A. Voorts wordt een kanaal aangelegd van Buinen naar Schoonoord, waarvan de kosten op pl.m. f 1.800.000 worden geraamd.

In Friesland zullen de Boornbergumer Petten drooggelegd en ontgonnen worden, waardoor een oppervlakte van 350 H.A. voor cultuur beschikbaar zal komen.

In Overijsel wordt gewerkt aan de verbetering van de afwatering van het riviertje de Regge, een voor de betreffende streek hoogst belangrijk werk.

Voorts zijn plannen om een gedeelte van den Biesbosch in te dijken in een vergevorderd stadium van voorbereiding. Hier zullen eenige honderden arbeiders, hoofdzakelijk uit Dordrecht, gedurende geruimen tijd werk kunnen vinden en zal eene oppervlakte van pl.m. 900 H.A. grond voor cultuur beschikbaar komen.

De heer Van IJsselsteijn bepleit in het bijzonder, dat de Regeering zooveel mogelijk vervening zal bevorderen. Dit vraagstuk is meermalen nauwgezet overwogen, doch de Regeering heeft steeds gemeend zich op dit terrein niet te moeten begeven. Ter gelegenheid van de interpellatie-Weitkamp in de Tweede Kamer op 24 Februari 1925 zeide nl. de Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw: „De geachte afgevaardigde toch wenscht financieelen steun van de Overheid voor een bepaalde industrie, en wel voor het vervenersbedrijf, m.a.w. de geachte afgevaardigde wenscht een deel van de productiekosten door den Staat te doen betalen. En nu vraag ik den geachten afgevaardigde of er niet reeds in het algemeen bezwaar tegen is steun te verleen aan de een of andere industrie. Zal een industrie blijven bestaan, dan behoort de economische mogelijkheid van het bestaan daarvan te worden onderzocht en dan meen ik, dat als regel mag worden gesteld, dat, indien slechts kunstmatige middelen tot het in het leven houden van een industrie kunnen leiden, men zeer voorzichtig moet zijn om dien weg uit te gaan.”

Bovendien zijn de kosten aan vervening verbonden onevenredig hoog in vergelijking met de waarde der aldus verkregen gronden. De Minister zeide, dat als er steun verleend werd van f 0,50 per kubieken Meter fabrieksturf daarmee zeker f 2000 per H.A. zou zijn gemoeid en deze uitgave zou gedaan worden om één H.A. dalgrond te verkrijgen van een waarde van f 500, terwijl het veen met den ondergrond een waarde van pl.m. f 1000 vertegenwoordigt; een kapitaalsverlies voor de gemeenschap dus van f 2500 per H.A.

Op deze gronden, in verband ook met de belangen der mijnindustrie, is het middel om door premies van Regeeringswege vervening te bevorderen, nimmer aangegrepen. Wel is echter een Rijksproefstation voor turf opgericht om te bevorderen, dat verveningen zoo economisch mogelijk kunnen geschieden.

Een van de wenschen van den heer Van IJsselsteijn schijnt spoedig in vervulling te zullen gaan. Er zijn nl. bij de Tweede Kamer wetsontwerpen ingediend welke beoogen het tempo van uitvoering van de werken tot afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee belangrijk te versnellen. Tot verruiming van de werkgelegenheid zal ook dit werk belangrijk bijdragen.

Juni 1925.

Mr. H. J. MORREN.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE BILJETTENINWISSELING EN DE NIEUWE BANKBILJETTEN IN OOSTENRIJK.

Dr. R. Kerschagl te Weenen schrijft ons:

Het Oostenrijksche „Schillinggesetz” regelt de inwisseling der kronen- tegen schillingbiljetten op de volgende wijze:

De Oostenrijksche Nationale Bank heeft ook na 1 Januari 1925 nog het recht, totdat de afzonderlijke soorten der in schillingen luidende biljetten gereed zijn, op zijn langst echter tot 31 December 1926, in kronen luidende bankbiljetten overeenkomstig hare statuten uit te geven.

Deze biljetten moeten tot hun intrekking krachtens artikel 82 der statuten worden geaccepteerd, waarbij 10.000 kronen nominale waarde gelijk aan 1 schilling wordt gerekend.

De wet heeft derhalve geen eindtermijn voor de inwisseling der kronenbiljetten vastgesteld. Zij heeft slechts de Nationale Bank verplicht, na 31 December 1926 niet opnieuw in kronen luidende biljetten uit te geven.

Ten aanzien van de inwisseling gelden de bepalingen van artikel 94 van de statuten der Oostenrijksche Nationale Bank:

„Bij het intrekken van afzonderlijke of van alle soorten bankbiljetten en voorts bij het afloopen van het de Bank verleende privilege, stelt de Regeering in overeenstemming met den Generalrat de termijnen vast, waarbinnen de opgeroepen bankbiljetten moeten worden omgewisseld.

Drie jaar na afloop van den openbaar afgekondigden laatsten termijn voor de intrekking van een afzonderlijke of van alle soorten van bankbiljetten is de Bank niet meer verplicht, de opgeroepen bankbiljetten uit te betalen of in te wisselen.”

Bij de intrekking gaat het derhalve in hoofdzaak om drie termijnen: In de eerste plaats die van de afkondiging der oproeping tot het tijdstip, waarop de biljetten hun eigenschap van wettig betaalmiddel verliezen en niet meer door particulieren behoeven te worden aangenomen. Deze is niet door de wet gelimiteerd, doch bedraagt gewoonlijk vier maanden. Hierop volgt de z.g. intrekkingstermijn, welke door evengenoemd artikel der statuten op minstens drie jaren wordt vastgesteld. Gedurende dezen termijn zijn de biljetten geen wettig betaalmiddel meer, doch moeten zij door de Bank nog tegen nieuwe biljetten worden ingeruild. Hieraan sluit nog een derde termijn aan. Ook na het afloopen van de verplichting, opgeroepen biljetten in te ruilen, kan de Generalrat der Nationale Bank nl. daarin naderhand nog bewilligen. Van deze mogelijkheid heeft de Generalrat vroeger regelmatig gebruik gemaakt. Er bestaat derhalve voor de bezitters van bankbiljetten geen enkele aanleiding, zich op eenigerlei wijze te verontrusten.

Van belang schijnt nog het volgende: In de eerste plaats de vraag, welke biljetten worden ingeruild en welke zich op het oogenblik in circulatie bevinden. De Oostenrijksche Nationale Bank heeft indertijd overeenkomstig artikel 52 harer statuten de totale circulatie van het Oostenrijksche bedrijf der Oostenrijksch-Hongaarsche Bank overgenomen. Deze circulatie is

uit drie groote groepen van biljettensoorten samengesteld. De eerste omvat die biljetten der voormalige Oostenrijksch-Hongaarsche Bank, die met den stempel „Deutschösterreich“ werden afgestempeld. Het gaat hier vrijwel geheel om biljetten, welke hun eigenschap van wettig betaalmiddel reeds verloren hebben en die zich of in het intrekkingstadium bevinden, of welker laatste intrekkingstermijn reeds is verstreken. Hier komt derhalve nog slechts inwisseling bij wijze van gunst in aanmerking. Het gaat hier om de volgende biljetten: ¹⁾

Bedrag	Datum	Dag van uitgifte der bankbiljetten	Sluitingstermijn voor de opgeroepen bankbilj.
Fl. 10	1 Mei 1880	3 Jan. 1881	31 Aug. 1909
„ 100	1 „ 1880	31 Oct. 1881	31 Oct. 1910
„ 1000	1 „ 1880	1 Sept. 1882	31 Dec. 1910
Kr. 1	1 Dec. 1916	21 Dec. 1916	31 Jan. 1927
„ 2	5 Aug. 1914	21 Aug. 1914	Werden niet opgeroepen, zijnde niet afgestempeld
„ 10	31 Maart 1900	2 Sept. 1901	28 Febr. 1913
„ 20	31 „ 1900	20 „ 1900	30 Juni 1916
„ 25	27 Oct. 1918	30 Oct. 1918	30 April 1925
„ 50	2 Jan. 1902	26 Mei 1902	31 Juli 1925
„ 100	2 „ 1902	20 Oct. 1902	31 Aug. 1918
„ 200	27 Oct. 1918	30 „ 1918	30 April 1925
„ 1000	2 Jan. 1902	2 Jan. 1903	31 Aug. 1927
„ 10000	2 Nov. 1918	19 Dec. 1918	30 Sept. 1926
„ 2	1 Maart 1917	9 Juli 1917	31 Jan. 1927
„ 10	2 Jan. 1904	25 Febr. 1905	Werden niet opgeroepen, zijnde niet afgestempeld
„ 20	2 „ 1907	22 Juni 1908	31 Dec. 1921
„ 50	2 „ 1914	18 Dec. 1916	31 Jan. 1927
„ 100	2 „ 1910	22 Aug. 1910	31 Mei 1921
„ 10	2 „ 1915	24 Juli 1916	31 Jan. 1927
„ 20/1	2 „ 1913	29 Sept. 1913	31 „ 1927
„ 20/2	2 „ 1913	28 Oct. 1918	31 „ 1927
„ 100	2 „ 1912	23 Dec. 1912	30 Sept. 1928

De tweede groep omvat de biljetten der Oostenrijksch-Hongaarsche Bank, welke met „Deutschösterreich“ zijn afgestempeld, doch die ook nog door enkele andere kenteekenen blijken slechts in Duitsch-Oostenrijk in circulatie te zijn geweest. Deze biljetten zijn alle reeds opgeroepen, doch hun laatste intrekkingstermijn is nog niet verstreken. Het gaat hier om de volgende biljetten:

Oostenrijksch-Hongaarsche Bank.

Nom. waarde	Datum	Dag van uitgifte der Bankbiljetten	Sluitingstermijn voor de opgeroepen bankbilj.
Kronendekking.			
100	2 Jan. 1922	31 Juli 1920	31 Jan. 1927
1000	2 „ 1902	8 Mei 1920	31 „ 1927 ²⁾
10000	2 Nov. 1918	17 „ 1920	31 Maart 1928
1000	2 Jan. 1902	18 Oct. 1921	31 Jan. 1927
1000	2 „ 1902	7 Dec. 1921	31 „ 1927
10000	2 Nov. 1918	31 Oct. 1921	31 Maart 1928 ³⁾
10000	2 „ 1918	29 Aug. 1922	31 „ 1928

De derde groep bestaat uit de door het Oostenrijksche bedrijf der Oostenrijksch-Hongaarsche Bank uitgegeven en als zoodanig in den tekst gekenmerkte biljetten, welke derhalve niet den opdruk „Deutschösterreich“ dragen. Van deze biljetten zijn slechts die van 100 en 1000 kronen op het oogenblik opgeroepen. Het gaat hier om de volgende biljetten:

Oostenrijksch-Hongaarsche Bank

Oostenrijksch bedrijf.

(Zonder stempel).

Nom. waarde	Datum	Dag van uitgifte der Bankbiljetten	Sluitingstermijn voor de opgeroepen bankbilj.
Kronendekking.			
1	2 Jan. 1922	24 Juli 1922	
2	2 „ 1922	24 „ 1922	
10	2 „ 1922	26 „ 1922	

¹⁾ Zie ook Kerschagl: „Das Oesterreichische Schillinggesetz“ Verlag Spaeth und Linde; Wien und Berlin, 1925.

²⁾ Aan weerskanten de tot dusverre gebruikte Duitse zijde der biljetten en afstempeling „Deutschösterreich“.

³⁾ Aan den voorkant de tot dusverre gebruikte Duitse zijde der biljetten en afstempeling „Deutschösterreich“. Aan de achterzijde nieuwe versiering.

20	2 Jan. 1922	12 Aug. 1922	
100	2 „ 1922	5 Juli 1922	31 Aug. 1928
1000	2 „ 1922	17 „ 1922	31 „ 1928
5000	2 „ 1922	26 Jan. 1922	
50000	2 „ 1922	28 „ 1922	
100000	2 „ 1922	12 Aug. 1922	
500000	20 Sept. 1922	26 Sept. 1922	

De vierde groep wordt slechts door één soort gevormd, nl. de biljetten van 10.000 kronen, welke de Oostenrijksche Nationale Bank heeft uitgegeven en die als zoodanig het eenige soort van slechts in kronen luidende biljetten dezer Bank zijn. Het gaat hier om het biljet van 10.000 kronen, gdateerd 2 Januari 1924, dat op 8 April 1924 werd uitgegeven.

Den overgang van deze biljettensoort tot de volgende, vormen evengenoemde biljetten, echter met den rooden opdruk: „Ein Schilling“, een voorlooper dus der Schillingbiljetten. Deze werden 1 Mei 1925 uitgegeven, worden door den opdruk als tweede uitgifte gekenmerkt en onderscheiden zich ook nog hierdoor van de oorspronkelijke biljetten van 10.000 kronen, dat haar serie- en nummeraanduiding rood is gedrukt tegen donkerblauw bij de eerste uitgifte.

Van de zuivere schillingbiljetten zijn tot einde Mei 1925 drie soorten uitgegeven. Zij vormen de vijfde groep van de Oostenrijksche biljettencirculatie.

Oostenrijksche Nationale Bank.

(Schillingbiljetten).

Nom. waarde	Datum	Dag van uitgifte der Bankbiljetten
S. 100	2 Jan. 1925	26 Maart 1925
„ 10	2 „ 1925	27 April 1925
„ 1000	2 „ 1925	11 Mei 1925

Deze biljetten luiden uitsluitend in Schillingen.

Dr. R. KERSCHAGL.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers der groothandelsprijzen. — Het eindresultaat der wijzigingen in de groothandelsprijzen in Mei was een vermindering van 92 punten in het totaal indexcijfer, zoodat dit laatste thans 4458 bedraagt tegen 4550 op het einde van April en 4855 einde December ll. Deze daling is, zooals de gebruikelijke aan „The Economist“ ontleende tabel aangeeft, toe te schrijven aan een daling van 100 punten in de weefstoffengroep. Er had ook een daling plaats in de tweede groep der voedingsmiddelen, maar deze werd meer dan te niet gedaan door stijgingen in de overige groepen:

Data	Granen en oleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1922	861	706	1184½	705	807½	4264	193,8
„ Dec. 1923	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Mei 1924	912	730½	1357½	753	774	4527	205,8
„ Juni „	914	736½	1347	764	769½	4531	205,9
„ Juli „	951½	732	1423½	777	773	4657	211,7
„ Aug. „	941	744½	1385½	781	774	4626	210,3
„ Sept. „	1003	777½	1395½	762½	790½	4729	214,9
„ Oct. „	1027½	786½	1442½	782½	808	4847	220,3
„ Nov. „	1009	801½	1424	797	801½	4833	219,7
„ Dec. „	992	789½	1452	815½	806	4855	220,7
„ Jan. 1925	1020	763	1404	782½	798½	4768	216,7
„ Febr. „	1001	769	1436½	780	785½	4772	216,9
„ Mrt. „	959	746	1434	760½	780	4680	212,7
„ Apr. „	944	724½	1362	743	776½	4550	206,8
„ Mei „	956	706	1261½	745	789½	4458	202,6

De schommelingen in de eerste groep waren voor het meerendeel in opwaartsche richting, doch werden in aanzienlijke mate gecompenseerd door een sterke seizoendaling in aardappelen. Rundvleesch was hooger dan een maand geleden, doch schapen- en varkensvleesch daalden een weinig. In de tweede groep

bleven thee en tabak onveranderd, terwijl de andere noteringen een weinig terugliepen. In de weefstoffen was de sterke vermindering hoofdzakelijk een gevolg van scherpe dalingen in Engelsche wol en in vlas. Amerikaansche katoen was onveranderd en Egyptische steeg eenigszins na een sterke daling in April, maar katoenen garens en doekprijzen waren lager en ook voor hennep en jute werden dalingen genoteerd. Australische wol daalde eveneens, doch deze daling was veel geringer dan bij Engelsche wol. In de delfstoffengroep waren de prijzen van ruw-ijzer en stalen rails weder iets lager, maar deze veranderingen werden gecompenseerd door een stijging in tin. De diversengroep kenmerkte zich door een verdere stijging van den rubberprijs.

Onderstaande tabel geeft de wijzigingen in de indexcijfers van de verschillende artikelen aan, waarbij de gemiddelde prijs gedurende 1901—05 gelijk 50 is gesteld.

	Index-cijfer	of +		Index-cijfer	of +		Index-cijfer	of +
Tarwe (btt.) (Eng.)	116 ^s	+14	Katoen(Am.) (Egypt.)	118	...	Koper	50 ^s	...
Meel	99 ^s	+6	Garen	215 ^s	+6	Delfstoff.	74 ^s	+2
Gerst	102	+4	Laken	127 ^s	-4 ^s	Hout (Baltisch)	100	-1 ^s
Haver	83 ^s	+7 ^s	Wol (Eng.) (Austr.)	113	-46	Hout (Amerik.)	80	...
Aardapp.	106	-25 ^s	Zijde	125	-9	Leder	61 ^s	+1
Rijst	111 ^s	+2 ^s	Vlas	94	...	Petroleum	100	+2 ^s
Rundvl.	83 ^s	+9 ^s	Hennep	116	-24	Olïen	79	+1
Schapenvl.	91	-1 ^s	Jute	61 ^s	-5 ^s	Olïezaden	91 ^s	+1
Varkensvl.	81	-3 ^s	Weefstoffen	1261 ^s	-100 ^s	Talk	75	+2 ^s
Gran. en vl.	956	+12	Ruw-Ijzer	80 ^s	-2 ^s	Indigo	90	...
Thee	144 ^s	+5	Stalen rails	73	-2	Soda	85 ^s	...
Koffie	101 ^s	-3	Ijz. staven	89 ^s	...	Rubber	27	+7 ^s
Rietsuiker	147 ^s	+6 ^s	Kolen (st.) (huisbr.)	129	...	Diversen	789 ^s	+13
Bietsuiker	113 ^s	-5 ^s	Lood	136	+1	Totaal	4.458	-92
Boter	83	-4	Tin	101	+5 ^s			
Tabak	116 ^s	...						
And. voed. en genotm.	706	-18 ^s						

De veranderingen doen de stijging boven het vooroorlogsniveau van 77,4 pCt. tot 73,8 pCt. afnemen, zooals de hieronder volgende tabel aantoont.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: olïen, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1922....	149	200	193	152	146	166,2
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
Mei 1924....	157	208	220	162	140	176,5
Juni "....	158	210	219	164	139	176,6
Juli "....	164	208	231	167	140	181,6
Augustus "....	162	211	225	168	140	180,4
September "....	173	221	226	164	143	184,4
October "....	177	224	234	169	146	189,0
November "....	174	228	231	172	145	188,4
December "....	171	224	235	175	146	189,3
Januari 1925....	176	217	228	168	144	185,9
Februari "....	173	219	233	168	142	186,0
Maart "....	166	212	232	164	141	182,5
April "....	163	206	221	160	140	177,4
Mei "....	165	201	205	160	143	173,8

Vergeleken bij het begin van het loopende jaar heeft een aanzienlijke daling in de tweede groep, de weefstoffen en delfstoffen plaats gehad, terwijl de eerste groep en die der diversen per saldo slechts een kleine vermindering vertoonen.

Hieronder laten wij nog volgen een overzicht der indexcijfers in eenige der voornaamste landen.

Wat het cijfer voor Nederland betreft, merkt het Centraal Bureau voor de Statistiek op, dat de daling van het algemeen indexcijfer in April 1925 in vergelijking met Maart 1925 wederom voornamelijk voor rekening komt van een groot aantal voedingsmiddelen en evenals in Maart t.v. grootendeels door de daling van seizoenartikelen (melk, boter, kaas) wordt beheerscht.

Tegenover een prijsdaling van 20 artikelen met in totaal 252 punten (w.o. 14 artikelen betreffende voe-

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ^s	100	100 ^{s)}	100 ^{s)}	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	...	...	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1922	156	362	580	...	175	163	155	183
Decemb. 1923	151	458	577	140	183	160	154	211
April 1924	148	450	579	146	180	161	154	207
Mei " "	147	458	571	138	178	160	153	205
Juni " "	145	465	566	130	173	158	151	200
Juli " "	147	481	567	131	171	157	151	195
Augustus " "	150	477	572	132	170	160	151	200
September " "	149	486	580	138	169	163	158	207
October " "	152	497	602	138	169	167	161	213
November " "	153	503	621	141	170	167	161	214
Decemb. " "	153	507	640	145	171	168	160	214
Januari 1925	160	514	657	145	171	169	160	214
Februari " "	161	515	660	144	170	169	158	210
Maart " "	161	513	659	142	166	168	155	...
April " "	...	512	658	142	162	...	151	...

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Frankfurter Zeitung. Sedert Januari 1924 gebaseerd op 100 artikelen in plaats van op 98.

³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.

⁴⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁵⁾ Midden 1914.

dingsmiddelen met in totaal 183 punten), staat een prijsstijging van 9 artikelen met in totaal 51 punten.

Met 10 en meer punten daalden de artikelen kaas (44), melk (40), boter (27), vlas (22), paardehuiden (19), zemelen (18), kalfsvleesch (13) en lijnolie (11). Daarentegen stegen met 10 en meer punten de artikelen: hars (19) en macaroni (10).

De regeling van de superpreferentie van den fiscus boven hypotheek, pand en oogstverband in Nederlandsch-Indië, II (Slot).

Het vervolg van de door den Ondernemersraad aan den Minister van Koloniën aangeboden nota luidt als volgt:

Niet weinig vergroot zouden de gevaren voor het hypothe-cair crediet er worden, indien de regeling der aansprakelijkheid voor de winstbelasting der vennootschappen, welke in de ontwerp-ordonnantie, die onlangs publiek werd, is opgenomen, zonder aanmerkelijke wijziging op dit punt mocht worden vastgesteld. Volgens de artikelen 12 en 42 van dat ontwerp zijn bestuurders, ten ware zij kunnen aantonen, „dat zij in de onmogelijkheid zijn geweest in hunne hoedanigheid voor de betaling te zorgen”, hoofdelijk voor de belasting, door de vennootschap verschuldigd, aansprakelijk. Deze aansprakelijkheid blijft bestaan „ook voor zoover zij zijn af- of uitgetreden, rekening hebben gedaan of décharge hebben bekomen.”

En daarbij blijft het niet. Ook de vertegenwoordigers binnen N.-I. zullen volgens het ontwerp dezelfde hoofdelijke medeaansprakelijkheid voor de belasting der vennootschap, welke zij representeeren, hebben te dragen. Hoe exorbitant ver deze verantwoordelijkheid wel zou gaan, indien — wat nauwelijks is aan te nemen — het ontwerp op dit punt onveranderd werd vastgesteld, blijkt uit de haast ongelooflijke bepaling van art. 42:

„Ieder, die hier te lande in dienst is van — of werkzaam is ten behoeve van vennootschappen, vereenigingen, maatschappijen, stichtingen of lichamen, als bedoeld bij artikel I, of, bij ontbinding of vereffening, van de met de vereffening belaste personen, kan, na in de gelegenheid te zijn gesteld om van zijn bezwaren te doen blijken, door den hoofdinspecteur van Financiën worden aangewezen als hun vertegenwoordiger . . . . . „Door die aanwijzing worden tevens de bepalingen dezer ordonnantie omtrent de aansprakelijkheid op hen toepasselijk.”

O.a. in een nota van Mr. Rubenkoning, Secretaris van B.E.N.I.S.O. wordt twijfel geopperd aan de rechtsgeldigheid van een dergelijke hoofdelijke aansprakelijkheid. O.i. terecht. Zoowel naar het Nederlandsche als naar het Indische burgerlijk recht wordt hoofdelijke aansprakelijkheid nimmer ondersteld en moet zij uitdrukkelijk zijn bedongen of op een wetsbepaling rusten. De gelijkheid, ook in dit opzicht, tusschen beide wetboeken is trouwens een direct gevolg van den concordantie-eisch van art. 75 van het Regeerings-Reglement. De argumenten, die Mr. Rubenkoning voor zijn stelling aanvoert, behoeven wij niet te herhalen. Wij voegen zijn nota hierbij. Een tweetal argumenten echter, dat juist in verband met art. 75 niet van kracht ontbloeit is, willen wij ter nadere verdediging van zijn stelling nog aan zijn betoog toevoegen. Dat namelijk in art. 1282 Ind. B.W. het woord „wetsbepaling” niet ondoordacht is overgenomen uit art. 1318 Ned. B.W. en de beteekenis moet hebben, dat het Ind. B.W. evenmin als het Nederlandsche toelaat, dat bepalingen aangaande solidariteit worden opgenomen in verordeningen van lagere rang, wordt bevestigd door het feit dat, waar het Ind. B.W. wel een afwijkend stelsel

van dat van het Ned. B.W. wilde volgen, zulks uitdrukkelijk tot uiting is gebracht.

Immers in art. 1183 van het Ned. B.W. wordt bepaald, dat de voorrang van den fiscus wordt geregeld „door de bijzondere wetten daartoe betrekkelijk, terwijl in art. 1137 van het Ind. B.W. een gelijkkluidende bepaling voorkomt, waarin echter het woord „wetten” vervangen is door „wettelijke verordeningen”.

In de tweede plaats nog dit. Dat in Nederland geen hoofdelijkheid kan worden bepaald anders dan bij een wet en niet bij eenige verordening van lagere rang, wordt door niemand betwist; maar dan volgt ook uit art. 75 dat dit in Indië niet anders kan zijn.

Dit wat betreft de hoofdelijkheid in de in het ontwerp voorkomende aansprakelijkheid van bestuurders en anderen voor belastingsschuld der vennootschap. Die aansprakelijkheid zelve echter gaat, zooals Mr. R. eveneens terecht betoogt, lijnrecht in tegen de gelijkkluidende bepaling van het Indische en het Nederlandsche W. v. K. op dit punt. Daaromrent schijnt ons elke twijfel uitgesloten. De bepaling van art. 42 van het ontwerp-winstbelasting, die zelfs iederen geëmployeerde van een vennootschap enz. aansprakelijk kan maken voor haar belastingsschuld, gaat zoo vierkant in tegen de eerste beginselen van onze ook in Indië, wat de hoofdzaken betreft, geldende bepalingen op dit punt, dat het haast ondenkbaar is, dat zij kan worden gehandhaafd.

Men kan hier misschien tegen opmerken, dat dit alles slechts formeele bedenkingen zijn. Dit moet worden toegegeven, maar de voorgestelde vergaande uitbreiding der aansprakelijkheid voor belastingsschuld eener vennootschap heeft ook ernstige materiele bezwaren. Zij zou, indien zij werd ingevoerd, de gestie der vennootschappen zeer belemmeren. Immers conscientieuze bestuurders en vertegenwoordigers zouden de hun opgelegde aansprakelijkheid, die in bedragen gaan kan, welke hun particulier vermogen ver overtreffen en hen zelfs aan het gevaar zou blootstellen failliet te worden verklaard voor een schuld, die niet de hunne is, niet willen en niet mogen dragen. Zij zouden dus van de vennootschap, die zij besturen of vertegenwoordigen, een afdoende waarborg in den vorm van een bankgarantie of een zakelijke zekerheid moeten eischen.

Men kan dit bezwaar niet ontzenuwen door te bevernen, dat de vennootschap genoeg personen zal kunnen vinden, die het niet zoo nauw nemen zullen. Wij meenen ook wel, dat dit mogelijk zijn zal. Maar het kan toch niet in het belang van handel en nijverheid en in het algemeen in het belang der volkswelvaart zijn, als de vennootschappen er door den fiscus toe zouden worden gebracht hun zaak door minder conscientieuze personen te doen besturen of vertegenwoordigen.

Hier geldt wel zeer sterk wat wij zoeven opmerkten, dat een belastingwetgever zich heeft af te vragen of hij in het belang van de goede invordering der heffingen niet zoo diep in het maatschappelijk leven ingrijpende bepalingen stelt, dat hij indirect meer kwaad doet dan het goede, dat hij tracht te bevorderen door er voor te waken, dat de schatkist zal ontvangen wat haar toekomt. Zich die vraag hier te stellen is haar beantwoorden tevens. Men zal, indien de voorgestelde regeling omtrent de aansprakelijkheid voor de winstbelasting kracht van wet mocht verkrijgen, juist de solide vennootschappen zoozeer in hun bedrijf belemmeren, dat de daardoor berokkende schade veel grooter zijn zal dan het belang dat de fiscus hebben kan bij de invoering van zulk een inbreuk op de algemeene regelen van het handelsrecht.

Het schijnt, dat men bij het ontwerpen van de bewuste artikelen meer speciaal gedacht heeft aan praktijken van niet-Europese inzonderheid Chinese en Japansche vennootschappen. De andere zullen, zoo wordt wel beweerd, van de nieuwe regeling der aansprakelijkheid voor de winstbelasting weinig of geen last hebben. Het is al aanstonds de vraag of zulk een meten met twee maten in de toepassing van bepalingen eener belastingordonnantie wel toelaatbaar is. Maar in ieder geval zal geen enkel bestuurder of vertegenwoordiger eener in Indië gevestigde of er werkende vennootschap er zeker van zijn, dat hij bij verandering van inzicht bij de belastingautoriteiten niet zal worden besprongen met vexatoire maatregelen, die formeel op hem evengoed van toepassing zijn als op anderen.

Dit wat betreft het bedenkelijke van de voorgestelde regeling der aansprakelijkheid voor belastingsschuld eener vennootschap, op zichzelf genomen. Veel ernstiger nog wordt de zaak, wanneer men haar in verband brengt met het onderwerp, dat ons hier speciaal bezig houdt; de superpreferentie van den fiscus in verband met het hypotheecair crediet. De bestuurder of vertegenwoordiger van een of meer vennootschappen zal practisch alleen dan een hypotheek op zijn huis of grondstuk kunnen krijgen, wanneer eerst is onderzocht of niet alleen hijzelf met den belastingheffer en r egle is, maar tevens of

de vennootschappen, die hij beheert of vertegenwoordigt aan den fiscus niets meer schuldig zijn. In een aantal gevallen zal hij de noodige verklaring van fiscale onbezwaardheid niet kunnen krijgen.

Art. 39 van het ontwerp-vennootschapsbelasting sluit zich namelijk formeel bij de regeling der superpreferentie in de ordonnantie van Januari 1923 aan, maar gaat in werkelijkheid veel verder door het voorrecht van de schatkist uit te breiden tot de goederen van „degenen, die volgens artikel 12 voor de belasting aansprakelijk zijn.”

Hier heeft een uitbreiding van den voorrang van den fiscus voor belastingsschuld plaats, die niet alleen niet in het B.W. is voorzien, maar die lijnrecht tegen den geest ervan ingaat. Daar werd wel in beginsel de preferentie van de schatkist voor onbetaalde belastingen erkend en aan afzonderlijke „wettelijke verordeningen” overgelaten dit nader uit te werken, maar daarbij is stellig geen oogenblik er aan gedacht, dat men die bepaling zoodanig zou uitleggen, dat het mogelijk werd een preferentie voor het Rijk, of in Indië voor 's Lands kas, in te voeren op de goederen van een ander dan den belastingsschuldige.

Men moet wel aannemen, dat men zich in Indië op de mogelijkheid van belastingontduiking heeft blind gestaard en geen oog heeft gehad voor de groote nadeelen, welke het invoeren van nieuwe preferenties en dat nog wel op de goederen van personen die door een ordonnantie eenzijdig tot hoofdelijk medeaansprakelijke borgen worden verklaard, onvermijdelijk met zich brengen moet.

Het gaat hier waarlijk niet alleen om het hypotheecair crediet, ook al is dit onderwerp op zichzelf uit het oogpunt van het algemeen belang ernstig en gewichtig genoeg. Mocht hetgeen in het ontwerp-vennootschapsbelasting op dit punt wordt voorgesteld, kracht van wet krijgen, dan moet zelfs de leverancier van huishoudelijke artikelen en benodigdheden, wanneer hij met ambtenaren van vennootschappen te doen heeft, er voorzichtig mede zijn, deze geen eenigszins noemenswaardig crediet te geven. En zelfs dan zal hij nog niet gedekt zijn. Indien hij crediet gegeven heeft aan iemand die geheel buiten het bedrijfsleven staat, wordt — in het stelsel van het ontwerp — zijn vordering onzeker van het oogenblik, dat zijn debiteur zich aan een vennootschap verbindt.

De bezwaren tegen de thans in Indië geldende regeling van de superpreferentie van den fiscus zijn, vooral in verband met de wijziging welke onlangs in de Faillissements Verordening werd gebracht, — waarover zoo aanstonds — niet beperkt tot het hypotheecair crediet, maar gelden niet minder ten aanzien van het pandrecht.

Het beleenen van producten en voorraden komt in Indië naar verhouding nog heel wat meer voor dan in het moederland. Dit vormt daar een belangrijk onderdeel van de werkzaamheid van verschillende banken. Het behoeft geen betoog, dat als de pandhouder gevaar loopt bij faillissement van zijn debiteur achter het net van den fiscus te visschen en bij het gebruik maken van zijn recht van verkoop krachtens art. 1155 B.W. de opbrengst bij de Weeskamer te moeten storten, de banken heel wat lastiger zullen worden en zullen moeten worden in het beleenen van producten en voorraden. Dit zal niet nalaten het bedrijfsleven in de Koloniën ernstig te belemmeren.

Eindelijk nog een woord over de wijziging in de Faillissementsverordening, gebracht bij K.B. van 17 Mei 1924 (Ind. Stbl. 329).

De rechten der hypotheecaire schuldeischers bij faillissement van den debiteur worden in die verordening geregeld in de artikelen 56, 57 en 58, en dat wel geheel in aansluiting aan hetgeen de Nederlandsche Faillissementswet bepaalt. De hypotheekhouder, die het beding van onherroepelijke volmacht heeft gemaakt, kan bij faillissement van zijn schuldenaar, zijn recht van verkoop uitoefenen „alsof er geen faillissement ware”. Hij is echter verplicht zijn recht uit te oefenen binnen twee maanden nadat de insolventie is begonnen, voorts moet hij de opbrengst aan de Weeskamer verantwoorden, met uiterkeering van hetgeen die opbrengst het aan hem verschuldigde met rente en kosten te boven gaat.

Tot goed verstand van de zaak moet men in het oog houden, dat het beding van onherroepelijke volmacht, dat wil zeggen: de bedongen bevoegdheid om bij wanbetaling door of bij faillissement van den debiteur het verbonden goed in het openbaar te verkoopen en zich uit de opbrengst te verhalen, zulk een integreerend deel van het recht van den eersten hypotheekhouder uitmaakt, dat men geen akte zal vinden waarin de hypotheekhouder zich dat recht niet heeft voorbehouden.

Algemeen wordt sedert jaren ingezien, dat de z.g. onherroepelijke volmacht van den eersten hypotheekhouder een geheel ander rechtskarakter heeft dan de volmacht, welke in het Derde Boek van het B.W. wordt geregeld. Bij de z.g. onherroepelijke volmacht heeft men te maken met een zelf-

standig recht van den hypotheekhouder om bij wanbetaling van zijn debiteur alsmede in de daarmede in de hypotheek-acte gelijkgestelde gevallen het verbonden goed tot het beloop van zijn vordering, met rente en kosten, te eigen bate in het openbaar te verkoopen met inachtneming van de in het B.W. en het W. v. B. Rv. voorgeschreven formaliteiten.

Maakt de hypotheekhouder van zijn recht gebruik, dan handelt hij niet namens, niet als gevolmachtigde van den debiteur-eigenaar van het verbonden goed, maar krachtens zijn eigen wettelijk erkend recht om e.g. dit goed te verkoopen en den eigendom ervan in de openbare registers op den verkrijger te doen overschrijven.

Het enige verschil tusschen den (eersten) hypotheek- en den pandhouder te dezen aanzien is, dat de pandhouder het recht van verkoop bij wanbetaling krachtens de wet heeft, tenzij het tegendeel is bedongen en de (eerste) hypotheekhouder indien het is bedongen. Ten aanzien van den pandhouder is er van een volmacht, die hem door den pandgever zou zijn verstrekt, geen sprake; ten aanzien van een hypotheekhouder is het niet anders, maar zou men op een dwaalspoor kunnen worden gebracht door den minder gelukkigen naam, dien de wet aan zijn recht geeft.

Hieruit volgt, dat de opbrengst van een verbonden goed, ingeval de eigenaar in staat van faillissement verkeert, tot aan het beloop zijner vordering met rente en kosten aan den pand- of hypotheekhouder toekomt en dus geen deel uitmaakt van den faillieten boedel. Volkomen terecht werd hierop de aandacht gevestigd door den heer s'Jacob bij de behandeling der zaak in den Volksraad.

Naast de waarde van het onderpand is het recht van executie zonder rechterlijke tusschenkomst en met het gevolg, dat de hypotheekhouder zijn vordering met rente en kosten van de opbrengst uit eigen recht kan afhouden, voor dezen van de grootste betekenis. Het groote verschil in economische waarde van een eerste en een latere hypotheek ligt niet uitsluitend in den rang. Wanneer het goed voldoende overwaarde heeft, kan het ook voor de tweede of verdere hypotheek nog genoegzaam zekerheid geven. Maar de tweede en latere hypotheekhouders hebben het eenvoudige executierecht, dat in de onherroepelijke volmacht ligt opgesloten, niet; dit is alleen voorbehouden aan den eerste. Wie daaraan of aan zijn gevolgen toorn, brengt fundamenteele wijziging in de rechten van den eersten hypotheekhouder, ontnemt daaraan één zijner essentialia.

Wij meenden dit te moeten doen voorafgaan, om duidelijk te doen uitkomen, welk een inbreuk op het hypotheekrecht door de wijziging in de Faillissements Verordening van 17 Mei 1924 werd gemaakt. Art. I van het K.B. van dien datum luidt aldus:

„Aan het slot van het eerste lid van artikel 58 van de „Faillissementsverordening” wordt toegevoegd:

„Indien in den boedel schulden zijn, niet de algemeene faillissementskosten betreffende, die voorrang hebben boven hypotheek of pand, is de hypotheecaire schuldeischer of pandhouder, die van zijn rechten gebruik heeft gemaakt, verplicht op vordering van de Weeskamer of van den bevoorrechtten schuldeischer de opbrengst in haar geheel uit te keeren.”

De gedachtengang van den ontwerper van deze diep ingrijpende wijziging van het hypotheekrecht in Indië is gemakkelijk genoeg te begrijpen. Mr. Cowan, die als Regeerings-vertegenwoordiger het twijfelachtige voorrecht had dit ultra-fiscale product te moeten verdedigen — een product dat, in verband met den fundamenteelen inbreuk dien het op het pand- en hypotheekrecht maakt, niet uit zijn departement afkomstig kan zijn —, gaf dien gedachtengang in de vergadering van den Volksraad van 5 November 1924 in de volgende woorden weer:

„Het B.W. zelf zegt, als van ouds, dat er superpreferente schulden, boven hypotheek gaande, kunnen zijn en dat de belastingschulden daartoe kunnen behooren.

„En als wij van deze praemisse uit redeneeren, dan zien wij, dat tot voor kort die superpreferente schulden nu wel bestonden, maar de superpreferente schuldeischer er niets aan had; want als het op onderling verdeelen aankwam, speciaal in een faillissement, dan executeerde de hypotheekhouder, ofschoon hij eigenlijk pas achter hem voorrang had, volgens de faillissementsverordening toch buiten de Weeskamer om, en de superpreferent zag geen geld. Er was dus een wettelijke leemte, er ontbrak een regeling, die deze superpreferenties voor daadwerkelijke uitwerking vatbaar maakte.

„Die regeling is nu gekomen, maar M. de V. het lijkt ons nu de zaken eenigszins omkeeren, als thans de hypotheekschuldeischers zich komen beklagen; dat klagen stond veeleer voorheen aan de superpreferente schuldeischers, zoolang die geen middel hadden om hun hooger vorderingsrecht, dat de wet hun toch gaf, geldend te maken tegenover den hypotheekhouder.”

Logisch schijnbaar volkomen juist. Maar in dit betoog, dat zooals wij reeds opmerkten, de Directeur van Justitie zeker niet voor zijn plezier ten beste gaf, ontbreekt elke verwijzing naar de gelegenheid die de fiscus reeds vóór de ordonnantie van 24 Januari 1923 had om zich vóór den verkoop, krachtens art. 1178, betaling zijner vaststaande vorderingen te verzekeren, alsmede elk rekening houden met de eischen van het economisch leven.

Wat het eerste punt betreft, brengen wij in herinnering, dat in Indië geen openbare verkooping van onroerend goed kan plaats vinden zonder dat de fiscus daarvan op de hoogte is, omdat een openbare verkoop alleen kan geschieden ten overstaan van een openbaar ambtenaar, zijnde de vendumeester.

De fiscus, mits diligent, is dus altijd in staat zijn hooger vorderingsrecht geldend te maken.

Daarvoor had noch heeft de fiscus de verplichting tot storting van den koopprijs bij de Weeskamer in geval van verkoop door een pand- of hypotheekhouder in faillissement van den debiteur noodig, een verplichting welke — gelijk hierboven werd uiteengezet — in strijd is met de grondslagen van het pand- en hypotheekrecht, zooals deze in het B.W. zijn geregeld.

De wijziging welke in 1923 in de faillissementsverordening werd gebracht, tast het recht van den hypotheekhouder dermate aan, dat het in waarde sterk is verminderd. Wij behoeven dit niet in den breede uiteen te zetten, omdat het uitnemend is uiteengezet in den brief van 4 September 1924 van de Kamer van Koophandel en Nijverheid te Batavia aan den Directeur van Justitie, van welk schrijven een copie hierbij is gevoegd.

Deze geheele nieuwigheid is bovendien in lijnrechten strijd met den concordantie-eisch van art. 75 van het Regeerings-Reglement. Daar toch wordt uitdrukkelijk bepaald, dat de algemeene verordeningen op het gebied van burgerlijk en handelsrecht voor de Europeanen gelijk zullen zijn aan de in Nederland geldende wetten en dat er alleen van mag worden „afgeweken zoowel wegens de bijzondere toestanden in Nederlandsch-Indië, als enz.”

Nu zal men toch moeilijk kunnen volhouden, dat het een bijzondere toestand in Indië is, dat de schatkist de belastingen, die haar verschuldigd zijn, moet trachten betaald te krijgen. Dat is in het moederland niet anders. Ook daar komt belastingontduiking maar al te veelvuldig voor, zóó veelvuldig, dat de Minister van Financiën zich gedrongen zag, door de indiening van een ontwerp van wet ter bevordering van de richtige invordering der belastingen, althans enkele ontduikingsmiddelen te stuiten.

Voor zoover er ten opzichte van deze aangelegenheid in Nederlandsch-Indië echter bijzondere toestanden zijn, pleiten die juist tegen deze wijziging, omdat — zooals de heer s'Jacob zoo duidelijk in den Volksraad deed uitkomen — pand en hypotheek in Indië een grootere economische en maatschappelijke betekenis hebben dan in Europa.

Alles bijeengenomen, moet men wel tot de conclusie komen, dat hetgeen men in den laatsten tijd in Indië op het gebied der superpreferentie van den fiscus deed, lijnrecht ingaat tegen de bedoeling die er bij voorzat of er althans bij voorzitten moest. Uitgangspunt toch was, dat in Indië zoowel als hier te lande voorrang van de schatkist boven de hypotheek, (welke voorrang zoolang de directe belastingen niet hooger liepen dan vóór den oorlog het geval was, practisch niet hinderlijk was), nu enkele dier belastingen tot zooveel hooger bedragen moesten worden opgevoerd, voor het economisch leven wel degelijk hinderlijk werd en uit dien hoofde moest worden beperkt.

En het in Indië bereikte resultaat was juist omgekeerd. Men heeft door angstvallig alleen de belangen van den fiscus te laten wegen aan het hypotheecair crediet nieuwe en groote hinderpalen in den weg gelegd en bovendien een nieuwe papperasserie ingevoerd, die zoowel het Land als particulieren op heel wat moeite en kosten zal te staan komen, die bij het navolgen van hetgeen hier te lande geschiedde, vermeden zouden zijn geworden en die, naar het zich laat aanzien, het belang van den fiscus bij het in stand houden der onlangs ingevoerde nieuwe bepalingen betreffende zijn superpreferentie, zullen overtreffen.

Wij vertrouwen, dat men dit zal inzien en aan de te kwader ure ingevoerde ingewikkelde regeling een einde zal maken.

Resumeerende, achten wij het noodig met klem aan te dringen op: 1°. wijziging van de aanhangige ontwerp-ordonnantie op de vennootschapsbelasting in dier voege, dat daaruit kome te vervallen de uitbreiding van de aansprakelijkheid voor belastingschuld eener vennootschap, als zijnde in strijd met het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Koophandel, en met den concordantie-eisch van artikel 75 van het Regeeringsreglement;

2°. intrekking van de in 1923 in de Faillissementsverordening aangebrachte aanvulling van art. 58 als zijnde in strijd met de door het B.W. beoogde bescherming van de rechten van den pand- en eersten hypotheekhouder;

3°. algeheele herziening van de Indische regeling van den voorrang van den fiscus boven pand en hypotheek in den geest van de Nederlandsche regeling, waarbij die voorrang onverkort gehandhaafd wordt daar waar zulks zonder schade aan hoogere belangen mogelijk is, doch geheel ter zijde gesteld wordt daar waar het groote economische belang der bevordering van het credietwezen zulks eischt.

De werking van het verhoogde invoerrecht op thee. — Aan het jaarverslag der Vereeniging van Thee-Importeurs over 1924 is het volgende ontleend:

Over den invloed van het verdrievoudigde invoerrecht op het verbruik in Nederland kan nog niets worden medegedeeld, omdat de voor het verbruik benodigde hoeveelheden voor een groot gedeelte betrokken werden uit de groote voorraden thee, die vóór het inwerkingtreden van het verhoogde invoerrecht „in consumptie werden gedeclareerd”. Wel was die invloed goed merkbaar op de binnenlandsche markt, doordat de vraag van binnenlandsche zijde onmiddellijk vrijwel geheel ophield na het inwerkingtreden der wet, met het gevolg, dat de prijzen — die zich vóórdien steeds boven het peil van Londen hadden bewogen — sterk terugliepen.

Deze terugloop zou zich in nog veel sterker mate afgeteekend hebben, indien niet juist in Juni de krachtige, van Londen uitgaande rijzing der theeprijzen had ingezet, welke rijzing vrijwel onafgebroken stand hield tot het einde van het jaar. Door dien zeer vasten stand van de theemarkt ontstond er op de veilingen groote vraag van buitenlandsche zijde, waardoor onze markt zich weer deed kennen als beduidende exportmarkt.

Het jaar 1924 gaf, evenals het vorige jaar 16 veilingen te zien, afwisselend in omvang tusschen ruim 11.000 kisten in December en bijna 26.000 kisten in Maart. In totaal werden in veiling aangeboden (de halve kisten herleid tot heele):

	1924 tegenover 1923	
Java Thee	211.360 kn.	150.368 kn.
Sumatra Thee	60.433 „	58.844 „
	<u>271.793 kn.</u>	<u>209.212 kn.</u>

en bovendien China Thee .... 9.390/2 kn. 22.760/2 kn.

Het aanbod van Java-thee in veiling steeg ten opzichte van verleden jaar met 61.000 kn. of met 40 %, terwijl Sumatrathee op een stijging van 1.600 kn. of van ruim 2½ % kan wijzen. Het totale aanbod van Ned.-Indische thee nam tegenover 1923 toe met ruim 62.500 kn. of ca. 30 %.

Het aanbod in veiling van China-thee verminderde in 1924 met 41 % van de aangeboden hoeveelheid in 1923, doch bleef nog ongeveer 4½ maal zoo groot als in 1922.

Wanneer ook hier dezelfde berekening wordt gemaakt van het vorige jaar om vast te stellen welk percentage van den totalen thee-uitvoer van Ned.-Indië de Amsterdamsche veilingen heeft bereikt — in vergelijking met dat van 1923 — krijgt men de volgende cijfers:

	1924	1923
Uitvoer van Ned.-Indië	55.853.000 KG.	48.465.000 KG.
Aanbod in veiling:	11.234.000 KG.	9.882.000 KG.
Aanbod in veiling in % van den uitvoer:	20 %	20 %

Uit deze opstelling zou blijken, dat waar het percentage geheel gelijk is gebleven aan dat van verleden jaar, het zooveel grootere aanbod in de veilingen gelijken tred heeft gehouden met den vermeerderden uitvoer. Bij deze becijfering dient andermaal de reserve te worden gemaakt, dat zij slechts benaderend is, doordat tusschen uitvoer uit Indië en aanbod in veiling te Amsterdam een tijdvak van ongeveer twee maanden is gelegen.

Het onveranderde percentage is echter opmerkelijk, omdat de invloed van het vooruitverkoopen van geheele of gedeeltelijke oogsten van 1924 zich niet daarin afspiegelt.

De invloed van de toen verwacht wordende verhooging der invoerrechten is goed merkbaar in de grootte van het aanbod in veiling. In de veilingen vóór 12 Mei — datum van inwerkingtreden van het verhoogde invoerrecht — bedroeg het gemiddelde aanbod ruim 19.000 kisten per veiling, een hoeveelheid, die na 12 Mei slechts bereikt of overtroffen wordt door de veilingen in Juli en Augustus, na een rustpoos van resp. 4 en 6 weken. De overige veilingen omvatten slechts hoeveelheden tusschen 13.500 en 15.500 kisten, de laatste veiling van het jaar slechts ruim 11.000 kisten, waarbij aangeteekend wordt, dat de aangevoerde partijen thee zoo spoedig mogelijk in veiling gebracht werden.

Waar in het vorige verslag melding werd gemaakt van het vooruitverkoopen van geheele of gedeeltelijke oogsten van het

volgende jaar, kan hier medegedeeld worden, dat die vooruitverkoopen van den oogst in 1924 een ongekende vlucht hebben genomen. Bepaalden deze zich vroeger tot hoogstens één enkel jaar vooruit, thans hebben zij zich uitgebreid tot dikwijls drie jaren vooruit, waarbij nog te constateeren valt, dat een groot deel dier verkoopen geschiedde direct aan groote buitenlandsche en ook enkele binnenlandsche theepakkersfirma's. Hoezeer het vooruitverkoopen van oogsten of gedeeltelijke oogsten is toegenomen, moge blijken uit de hieronder volgende hoeveelheden, welke vanuit Ned.-Indië werden medegedeeld.

Vooruitverkoocht van oogst 1925	54	miljoen halve KG.
„ „ „ 1926	27	„ „ „
„ „ „ 1927	26,5	„ „ „

Werd hiervoren medegedeeld, dat in de hoeveelheid van de aanvoeren ter markt in het afgeloopen jaar de invloed van de vooruitverkoopen niet te bemerken was, wel is het opvallend, dat sommige groote theekoopers zich minder op de markt doen gelden. Dit is ongetwijfeld een groot nadeel voor de veilingen in het algemeen en het is wel kenschetsend, dat de Britsch-Indische theeplanters op aanraden van het Bestuur hunner vereeniging en op aandrang van de kleinere koopers in veiling, nagenoeg niet zijn overgegaan tot het doen van vooruitverkoopen.

Ten aanzien van de verhoogde invoerrechten in Holland is het wel van belang om eens na te gaan, hoe die rechten zich thans verhouden tot die van andere theedrinkende landen van de wereld en daarbij tegelijkertijd in acht te nemen het verbruik van thee per hoofd der bevolking en per jaar in die verschillende landen. De gegevens van de Vereeniging voor de Thee-cultuur in Ned.-Indië stellen ons in staat het volgende lijstje op te maken:

Landen	Invoerrecht, omgewerkt in Ned. Crt. per h. Kg. thee.
Duitschland	66 cts.
Oostenrijk	62½ „
Zweden	49 „
Nederland	37½ „
Canada	27 „
Zuid-Afrika	22 „
Noorwegen	21 „
Engeland	18 à 22 cts.
Ierland	18 à 22 „
Denemarken	16½ cts.
Frankrijk	13½ „
Zwitserland	12 „
België	6 „

Nederland neemt dus de 4e plaats in wat betreft de absolute hoogte van de invoerrechten op thee.

De drie staten, welke een hooger invoerrecht heffen, Duitschland, Oostenrijk en Zweden, zijn echter nauwelijks te noemen onder de theeverbruikende landen van de wereld, aangezien hun verbruik nog schommelt tusschen 0,1 en 0,2 h. KG. per hoofd der bevolking en per jaar. Onder de theeverbruikende landen van de wereld volgt Nederland echter in hoeveelheid onmiddellijk op Engeland en zijne dominions (Engeland 8,3, Australië 6,1, Canada 4,3, Nederland 3,6 halve KG.).

Wat het invoerrecht op thee betreft, neemt het daaronder de eerste plaats in, hetgeen te meer opvalt, waar ongeveer 80 % van de verbruikte thee afkomstig is van zijn eigen koloniën.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, April 1925.
Prof. B. F. Overmaat, Rome en rente. Met naschrift door Prof. Mr. D. van Blom; Mr. G. L. Suermond, De faillissementen in 1923; Dr. M. Vajda, Economische Donau Confederatie.

The Journal of Political Economy. — Chicago, April 1925.

H. L. Lutz, Dividends in income taxation; W. W. Hewett, The concept of income; L. K. Frank, Industrial integration; A. H. Hansen, Prices and agriculture; C. L. Benner, Farm depression and credit, 1920—'21. II; A. Goldenweiser, Banking reform in Russia.

Political Science Quarterly. — New York, Maart 1925.

R. L. Schuyler, The constitutional claims of the British West Indies; W. G. H. Cook; Electoral reform and organized Christianity in England. II; S. A. Rice, The behavior of legislative groups; E. M. Earle, The new constitution of Turkey; Th. R. Powell, Umpiring the Federal System, 1922—1924.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, April 1925,

bevat o.a.:

J. W. Albarda, Hjalmar Branting †; W. H. Vliegen, Ebert †; F. M. Wibaut, Het belastingbeleid-Colijn; S. de Wolff, Beschouwingen over de waarde-leer, I.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, April 1925.

F. Ledé, Etude statistique de la première dentition (1885—1910); E. Michel, Les évaluations de la fortune privée en France depuis 1850 et la valeur actuelle de la propriété immobilière.

Finanz-Archiv. — Stuttgart, Berlijn, Jrg. 42, Band I.

Dr. Joh. G. Kraus, Die Staatshaushaltskontrolle in Bayern seit dem Ausgang des 18. Jahrhunderts; Dr. L. Waldecker, Steuerrecht oder Fiskalismus? Dr. P. Naumann, Die Entwicklung des anhaltischen Steuerwesens seit 1918; G. Schanz, Die Reparationsleistungen Deutschlands auf Grund des Londoner Protokolls vom 16. August 1924.

Journal of the Institute of Bankers. — Londen, Maart 1925

bevat o.a.:

G. R. Gallaher, Share certificates as cover for bank advances; M. S. Herries, Overseas commercial credits.

The Geographical Journal. — Londen, April 1925.

C. G. Bruce and W. B. Northey, Nepal; J. E. E. Craster, Photo-mechanical processes of map production; G. Lenox-Conyngham and F. A. Potts, The great Barrier Reef; J. Parkinson, The north-western extension of the Jubaland plain and the drainage of the Upper Nile; The geographical work of the Canadian Arctic expedition; C. D. Forde, Irrigation in South Africa; A. M. Davies, Recent advances in the theory of isostasy.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 April 1925.

Dr. R. Broersma, De uitvoerhandel van Makassar; J. W. J. Wellan, Een tournee in het Palembangsche vóór honderd jaren; Dr. C. te Lintum, Cuba en zijn beteekenis voor Nederland; Prof. A. Sabaschnikoff, Het Russische dorp; J. A. van Baren, Bodemuitputting als economische factor.

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 Februari 1925.

S. Kalff, Indische herinneringen aan de Leidsche akademie; J. Th. Horstink, Enkele bladzijden uit de geschiedenis der Geometrie; L. J. van Dijk, De regeeringscommissies in Nederlandsch-Indië; G. Nypels, Het Amerikaansch-Nederlandsch grensgeschied; Mr. J. J. van Bolhuis, Indië en de Ned. Volksvertegenwoordiging.

Koloniale Studiën. — 's-Gravenhage, October 1924.

H. Mallinckrodt, De adatgemeenschappen in Zuid-Borneo; Mr. G. H. C. Hart, Over de wenschelijkheid van unificatie bij de wettelijke regeling der arbeidsverhouding in Nederlandsch-Indië.

Idem. — 's-Gravenhage, December 1924.

J. R. van Beek, Eene historische beschouwing over het ijkwezen; A. J. van der Heyden, Het waterschapswezen in de voormalige Zuid-Balische rijkjes Badoeng en Mengwi; Dr. C. L. van Doorn, De productieelementen in het boerenfamiliebedrijf; D. H. Meyer, De pseudo inheemsche rechtspraak; Mr. A. J. G. MacLaine Pont, Het fiasco van den burgerlijken stand voor Chineezzen; K. Th. Beets, Kasteverlaging en kastevermenging op Bali.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4 15 Jan. '25)	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
Bk. { Bel. Binn. Eff. 4 15 Jan. '25	N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
{ Vrsch. in R.C. 5 15 Jan. '25	Zweedsche Rbk 5 1/2 8 Nov. '23
Javasche Bank ... 4 1/2 20 Oct. '24	Bank v. Noorw. 6 8 Mei '25
Bank van Engeland 5 5 Mrt. '25	Bk. v. Tsjecho-Duitsche Rijkshk. 9 26 Feb. '25
	slowakijë. ... 7 25 Mrt. '25
	N. Bk. v. O'rijk. 11 25 Apr. '25
Belgische Nat. Bnk. 5 1/2 22 Jan. '23	N. Bk. v. Hong. 10 28 Mei '25
Fed. Res. Bank N.Y. 3 1/2 26 Feb. '25	Bank v. Italië. 6 9 Mrt. '25
Bank van Spanje ... 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2

OPEN MARKT.

	1925				1924	1923	1914
	6 Juni	1-6 Juni	25-30 Mei	18-23 Mei	2-7 Juni	4-9 Juni	20-24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	3 1/8	3-1/4	3 3/8	3 1/2-5/8	—	3 3/8-3/4	3 1/2-3 1/16
Prolong.	3 1/2	2 1/4-3	2 1/4-3 1/4	2 1/2-3	2 1/2-3 1/4	3 1/2-3 3/4	2 1/4-3 1/4
Londen							
Daggeld ...	3-3/4	3-4 1/4	3-5	3 1/2-4 1/2	1 1/2-2 1/2	1-1 1/2	1 3/4-2
Partic. disc.	4 3/8-7 1/16	4 3/8-7 1/16	4 3/8-9 1/16	4 1/4-3 3/4	3 1/16	2	2 1/4-3 1/4
Berlijn							
Daggeld ...	8-10	8-10	7 1/2-11	6 3/4-9	—	—	—
Partic. disc.	30-55 d...	8	8	8	—	—	—
	56-90 d...	7 3/4	7 3/4-7 1/8	7 1/8	—	—	2 1/8-1/2
Waren-							
wechsel.	8 7/8 2)	8 7/8	8 7/8-9	8 3/4	—	—	—
New York 1)							
Call money	4 1/2-4 3/4	3 3/4-4 3/4	3 3/4-4 1/4	3 1/2-4 1/4	2 1/2-3 1/4	4 1/2-5 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3 3/8	3 3/8	3 3/8	3 1/4-3 3/8	—	—	—

1) Call money-koers v. 5 Juni en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijd.
2) Noteering van 5 Juni.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
2 Juni 1925	2.49	12.10 1/4	59.26 1/2	12.31 1/2	12.04	100 1/8
3 " 1925	2.48 15/16	12.10	59.26 1/2	12.35	12.02 1/2	100 1/8
4 " 1925	2.48 15/16	12.09 1/2	59.26	12.23	11.93	100 1/8
5 " 1925	2.48 15/16	12.09 1/2	59.23 1/2	12.13	11.85	100 1/8
6 " 1925	—	—	—	—	—	1/8
8 " 1925	2.48 7/8	12.09 3/4	59.25	11.98	11.78	100 1/8
Laagste d.w. 1)	2.48 3/4	12.09	59.23	11.72	11.53	100
Hoogste d.w. 1)	2.49 1/16	12.10 1/4	59.29	12.44	12.20	100 3/8
1 Juni 1925	—	—	—	—	—	—
25 Mei 1925	2.48 3/4	12.09 1/2	59.22 1/2	12.73 1/2	12.43	100
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave.

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
2 Juni 1925	48.22 1/2	35.07	7.39	1.16	9.87	36.22 1/2
3 " 1925	48.25	35.07 1/2	7.39	1.16	10.09	36.25
4 " 1925	48.25	35.07 1/2	7.40	1.16	9.95	36.25
5 " 1925	48.22 1/2	35.06	7.38	1.17	9.90	36.27 1/2
6 " 1925	—	—	—	—	—	—
8 " 1925	48.26	35.07 1/2	7.38	1.16	9.92	36.27 1/2
Laagste d.w. 1)	48.17 1/2	35.—	7.36	1.12	9.83	36.15
Hoogste d.w. 1)	48.30	35.15	7.42	1.22 1/2	10.15	36.32 1/2
1 Juni 1925	—	—	—	—	—	—
25 Mei 1925	48.13 1/2	35.10	7.36	1.17	10.03	36.22 1/2
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Ostlo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
2 Juni 1925	66.62 1/2	46.70	41.75	6.28	100 3/4	2.48 3/4
3 " 1925	66.65	46.75	41.85	6.29	100 1/8	2.48 1/8
4 " 1925	66.65	46.80	41.80	6.29	99 7/8	2.48 3/4
5 " 1925	66.66	46.80	41.85	6.28	100 3/4	2.48 1/8
6 " 1925	—	—	—	—	100 3/4	2.48 3/4
8 " 1925	66.65	46.80	41.90	6.27	100 3/4	2.48 3/4
Laagste d.w. 1)	66.50	46.60	41.65	6.26	99 3/4	2.48 1/2
Hoogste d.w. 1)	66.75	46.85	41.90	6.32	101 1/4	2.49 1/4
1 Juni 1925	—	—	—	—	—	—
25 Mei 1925	66.60	46.80	41.92 1/2	6.26	101 1/4	2.48 3/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p.100 fr.)	Berlijn (\$ p.100 Mk.)	Amsterdam (\$ p.100 gld.)
2 Juni 1925	4,86 1/8	4,98	23,80	40,17
3 " 1925	4,86	4,97	23,80	40,17
4 " 1925	4,86	4,92	23,80	40,17
5 " 1925	4,86	4,68	23,80	40,18
6 " 1925	4,86 1/10	4,76	23,80	40,14
8 " 1925	4,86 1/10	4,89	23,80	40,18
26 Mei 1925	4,86 3/16	5,05	23,80	40,18
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	23 Mei 1925	30 Mei 1925	1/6 Juni '25 Laagste	6 Juni 1925 Hoogste
Alexandrië	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 9/8	97 9/16
*Bangkok	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
B. Aires 1)	d. p. \$	45 9/8	45 19/32	44 7/8	45 1/2
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6	1/6	1/5 31/32	1/6 1/16
Constantin.	Piast. p. £	887 1/2	887 1/2	880	905
Hongkong	Sh. p. \$	2/3 1/8	2/3 7/32	2/3	2/3 3/8
Lissabon 1)	d. per Mil.	2 7/10	2 7/10	2 13/32	2 7/10
Mexico	d. per \$	26	26	25	27
Montevideo 1)	d. per \$	48	48 1/2	47 1/2	48 1/2
Montreal	\$ per £	4.85 1/8	4.86	4.85 1/8	4.85 3/8
R.d.Janeiro 1)	d. per Mil.	5 5/32	5 1/4	5 7/32	5 9/8
Shanghai	Sh. p. tael	3/0 3/4	3/0 7/8	3/0 3/4	3/1 7/16
Singapore	id. p. \$	2/4 5/32	2/4 5/32	2/4 3/32	2/4 5/32
Valparaiso 2)	peso p. £	41.60	42.30	42.20	42.40
Yokohama	Sh. p. yen	1/8 9/16	1/8 9/16	1/8 1/2	1/8 9/32

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Londen 1)	N.York 2)	Londen
1 Juni 1925..	68 1/8	1 Juni 1925..
2 " 1925..	31 5/8	2 " 1925..
3 " 1925..	31 1/10	3 " 1925..
4 " 1925..	31 1/2	4 " 1925..
5 " 1925..	31 3/8	5 " 1925..
6 " 1925..	31 3/8	6 " 1925..
7 Juni 1924..	35 1/10	7 Juni 1924..
20 Juli 1914..	24 1/16	20 Juli 1914..

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen	2 Juni 1925	8 Juni 1925
Saldo bij Nederl. Bank..	f —	f —
Saldo bij betaalmeesters..	5.579.867,88	5.303.059,10
Saldo b. d. Bank v. Ned. Gemeenten	—	1.561.937,06
Voorschot ult. Apr. 1925 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink.bel. en opcenten op Rijksink.bel.	68.566.909,05	68.566.909,05
Voorsch. aan de koloniën	19.396.908,40	10.527.027,27
Voorsch. a. h. buitenland	211.622.367,24	212.472.660,39
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk.papier	—	4.500.000,—

Verplichtingen.	2 Juni 1925	8 Juni 1925
Voorsch. door de Ned. Bank	f 14.549.994,12	f 8.077.649,73
Schatkistbilj. in omloop 1)	137.417.000,—	134.904.000,—
Schatkistprom. in omloop	122.410.000,—	125.060.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	2.000.000,—	5.000.000,—
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas)	19.275.657,—	18.917.828,50
Door den Postch.- en Giro-dienst in 's Rijks Schatkist gestort	40.172.817,11	40.049.602,39

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	30 Mei 1925	6 Juni 1925
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 11.639.000,—	f —
Ind. Schatk.prom. in oml.	81.600.000,—	91.600.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	5.781.000,—	8.519.000,—
Muntbiljetten in omloop.	34.590.000,—	34.286.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt beleggingsgeld v. h. N.-I. muntfonds	5.276.000,—	5.276.000,—
Totaal	f 138.886.000,—	f 139.681.000,—
Tegoeid bij 's Rijks kas..	—	337.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 9 Juni 1925.

Activa.		
Binnenl. Wis. sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 40.155.825,62 Bijbnk. " 20.248.223,— Ag.sch. " 32.498.312,68	f 92.902.361,30
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 167.006.760,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	167.006.760,—
Beleeningen	Hfdbk. f 76.154.423,55 incl. vrsch. Bijbnk. " 9.858.108,88 in rek.-ert. Ag.sch. " 71.299.347,98	f 157.311.880,41
Op Effecten	—	f 156.299.330,41
Op Goederen en Spec.	—	1.012.550,—
Voorschotten a. h. Rijk	—	7.024.061,46
Munten Muntmateriaal	—	—
Munt, Goud	f 56.284.085,—	—
Muntmat., Goud	—	411.112.227,19
Munt, Zilver, enz.	—	467.396.312,19
Muntmat., Zilver	—	21.559.862,—
Effecten	—	488.956.174,19
Belegging Res.fonds	f 5.603.191,67	—
id. van 1/8 v. h. kapit.	3.952.108,63	9.555.300,30
Gebouwen en Meub. der Bank	—	5.212.500,—
Diverse rekeningen	—	54.645.180,55
	f	982.614.218,21

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	5.655.237,53
Bijzondere reserve	8.235.000,—
Bankbiljetten in omloop	887.169.065,—
Bankassigatiën in omloop	1.596.301,66
Rek.-Cour. f Het Rijk	—
saldo's: { Anderen	37.839.880,31
Diverse rekeningen	22.118.733,71
	f 982.614.218,21

Beschikbaar metaalsaldo f 303.306.137,21
Op de basis van 2/8 metaaldekking f 117.985.987,82
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. f 1.516.530.685,—
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
9 Juni '25	467.396	21.560	887.169	39.436	303.306	53
2 " '25	479.459	21.456	899.888	41.648	312.157	53
25 Mei '25	479.470	21.423	875.275	45.151	316.455	54
18 " '25	479.470	21.209	892.587	31.677	315.475	54
11 " '25	479.471	20.849	916.415	25.651	311.555	53
4 " '25	479.473	20.768	946.394	29.081	304.793	51
10 Juni '24	531.408	9.581	974.193	40.610	337.532	53
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 1)	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen 2)
9 Juni 1925	92.902	5.000	157.312	167.007	54.645
2 " 1925	91.119	2.000	166.020	168.421	41.151
25 Mei 1925	88.548	—	160.430	169.092	45.088
18 " 1925	89.977	—	159.518	165.310	52.016
11 " 1925	98.483	4.000	160.548	163.167	56.626
4 " 1925	103.404	6.000	179.541	152.449	70.200
10 Juni 1924	158.553	—	139.931	93.758	118.200
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 2/8 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
9 Mei 1925	1.024	1.536	805	1.030	264
2 " 1925	1.038	1.593	784	1.033	278
25 April 1925	1.040	1.450	959	1.029	278
18 " 1925	1.040	1.481	951	1.030	283
11 " 1925	1.041	1.556	730	1.028	296
10 Mei 1924	1.135	1.460	977	1.101	485
5 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeisch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
6 Juni 1925	184.500		289.000	47.500	117.200
30 Mei 1925	184.500		283.000	48.500	118.200
23 „ 1925	184.500		281.000	44.500	119.400
2 Mei 1925	133.534	50.364	279.068	49.801	118.974
25 Apr. 1925	133.505	50.567	276.499	49.453	119.714
18 „ 1925	134.038	50.473	277.573	50.494	119.708
11 „ 1925	133.645	50.555	279.040	51.573	118.913
2 Juni 1924	145.724	65.243	258.096	76.407	144.793
9 Juni 1923	153.128	61.277	264.950	80.597	145.943
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaald.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
6 Juni 1925		116.350		***	55
30 Mei 1925		111.950		***	56
23 „ 1925		109.980		***	57
2 Mei 1925	20.672	18.675	42.161	65.237	56
25 Apr. 1925	20.464	18.152	40.605	63.979	56
18 „ 1925	20.798	20.413	42.884	59.656	56
11 „ 1925	21.088	20.690	42.651	58.134	56
7 Juni 1924	35.385	15.428	55.781	15.862	63
9 Juni 1923	35.765	26.863	66.446	19.852	62
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
3 Juni 1925	156.473	148.831	295.464	53.950	246.648
27 Mei 1925	156.690	148.183	291.507	53.950	242.583
20 „ 1925	155.908	147.241	291.244	53.950	242.344
13 „ 1925	153.617	147.606	292.639	53.950	243.699
6 „ 1925	154.683	148.288	292.535	53.950	243.629
29 April 1925	155.742	148.387	289.848	53.950	240.973
4 Juni 1924	128.186	126.578	289.924	27.000 ²⁾	245.720
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
3 Juni '25	42.997	73.110	11.604	114.110	27.392	21 $\frac{1}{2}$
27 Mei '25	37.037	75.042	15.779	106.716	28.258	23
20 „ '25	35.352	72.027	15.748	102.232	28.417	24
13 „ '25	33.302	78.332	17.426	102.159	25.761	21 $\frac{1}{2}$
6 „ '25	37.610	72.735	11.021	107.717	26.146	22
29 Apr. '25	36.852	76.245	17.048	105.481	27.105	22 $\frac{1}{2}$
4 Juni '24	65.082	69.933	10.788	127.803	21.358	15,41
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits. ²⁾ Gouddekking.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Buit. gew. voorsch. afd. Staat	Schat-kistbil-jetten ¹⁾	Wis-sels
5 Juni '25	5.547	1.864	315	577	25.200	5.023	5.177
28 Mei '25	5.547	1.864	314	578	23.850	5.013	4.595
22 „ '25	5.547	1.864	317	578	24.100	5.010	4.272
14 „ '25	5.546	1.864	317	578	23.950	5.009	4.704
7 „ '25	5.546	1.864	317	578	23.850	4.980	4.870
5 Juni '24	5.543	1.864	299	570	23.000	4.709	4.991
23 Juli '14	4.104	—	640	—	—	—	1.541

Data	Waarvan op het buitenl.	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-cullieren	Staat
5 Juni '25	23	6	3.045	43.648	2.040	27
28 Mei '25	18	6	2.989	42.703	2.124	52
22 „ '25	20	6	3.063	42.750	1.923	6
14 „ '25	23	6	3.085	42.991	2.000	43
7 „ '25	25	6	3.176	43.409	1.912	12
5 Juni '24	31	10	2.607	39.966	2.029	13
23 Juli '14	8	—	769	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staats a. buitenl. regeeringen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bijbuitentl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
31 Mei 1925	1.015,7	56,5	338,6	1.648,4	27,9
23 „ 1925	1.015,3	65,5	338,4	1.351,3	16,6
15 „ 1925	1.014,8	86,5	338,3	1.416,9	16,2
7 „ 1925	1.014,3	117,9	338,1	1.492,3	7,7
30 April 1925	1.014,2	117,8	338,1	1.496,2	77,0
23 „ 1925	1.004,1	128,9	334,7	1.266,7	6,0
23 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Schuld aan Renten-bank
31 Mei 1925	200,6	963,9	2.608,8	581,5	759,3	9,8
23 „ 1925	200,4	1.161,0	2.202,8	836,4	821,0	10,5
15 „ 1925	200,3	1.149,0	2.269,5	787,4	845,0	14,0
7 „ 1925	200,3	1.163,1	2.386,5	754,4	825,3	19,3
30 April 1925	200,1	1.123,0	2.451,8	705,8	831,4	24,7
23 „ 1925	199,9	1.411,7	2.022,1	974,5	975,6	35,8
23 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0	—

¹⁾ Onbelast ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 31, 23, 15, 7 Mei, 30, 23 Apr., resp. 313; 538,2; 502; 466,9; 416; 544,7 mill.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Metaal incl. buitentl. saldi	Beleeningen van tegoed in h. buitl.	Beleeningen van promiss. provinciën	Binnen-landsche wissels	Beleeningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg. Crt. Particulieren
4 Juni '25	380	85	480	1.127	409	5.200	7.531	134
28 Mei '25	379	85	480	1.223	320	5.200	7.489	221
20 „ '25	378	85	480	1.231	276	5.200	7.483	190
14 „ '25	378	85	480	1.280	293	5.200	7.530	213
7 „ '25	378	85	480	1.268	345	5.200	7.566	204
30 Apr. '25	378	85	480	1.374	350	5.200	7.665	224
5 Juni '24	356	85	480	1.298	509	5.275	7.638	114

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
20 Mei '25	2.834,6	1.581,9	146,0	338,4	276,0
13 „ '25	2.853,5	1.629,0	140,7	338,7	283,0
6 „ '25	2.845,5	1.613,9	141,7	410,6	278,5
29 Apr. '25	2.851,1	1.598,5	142,0	400,0	266,8
22 „ '25	2.844,3	1.614,0	141,5	412,4	275,5
15 „ '25	2.844,5	1.608,4	141,0	395,3	274,1
21 Mei '24	3.138,2	2.149,6	101,8	414,6	55,7

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Deposi-to's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
20 Mei '25	358,4	1.656,5	2.176,4	115,4	73,9	77,8
13 „ '25	380,0	1.676,2	2.200,0	115,3	73,6	77,2
6 „ '25	375,7	1.683,0	2.232,3	115,2	72,6	76,3
29 Apr. '25	349,0	1.683,9	2.187,4	115,2	73,6	77,3
22 „ '25	353,1	1.687,7	2.217,8	114,7	72,8	76,5
15 „ '25	357,8	1.698,1	2.207,9	114,6	72,8	76,4
21 Mei '24	324,6	1.886,4	1.985,3	111,4	81,1	83,7

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad munt-materiaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-ingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
13 Mei '25	736	13.167	5.448	1.616	18.135	5.134
6 „ '25	736	13.185	5.483	1.646	18.084	5.098
29 Apr. '25	736	13.232	5.484	1.608	18.087	5.063
22 „ '25	736	13.130	5.506	1.632	18.036	5.064
15 „ '25	736	13.128	5.482	1.599	18.021	5.052
14 Mei '24	751	12.055	4.652	1.449	15.982	4.304

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 8 Juni 1925.

Van alle internationale beurzen heeft gedurende de achter ons liggende berichtperiode die van Berlijn wel de meeste aandacht getrokken. Deze week is een meer afdoende verklaring van de reeds een aantal weken bestaande lusteloosheid gekomen, doordat de moeilijkheden van het Stinnesconcern bekend zijn geworden. Het is nog niet zeker, in welke mate de leidende bankinstellingen de groep te hulp zullen moeten komen. Dat dit zal moeten geschieden, staat echter wel vast. Aan den éénen kant zullen derhalve de Deutsche credietinstellingen gedurende langeren of korteren tijd eenigszins in hun bewegingsvrijheid beperkt zijn, aan den anderen kant is het niet onmogelijk, dat groote posten aandelen aangeboden zullen worden.

Behalve deze omstandigheden, was het de ontwapeningsnota der geallieerden, welke een zekere nervositeit heeft veroorzaakt.

Te Parijs is de stemming op de bekende wijze beïnvloed door de scherpe rijzing van de koersen der buitenlandsche betaalmiddelen. In Frankrijk zelf werd getracht, deze rijzing te verklaren door te wijzen op de legitieme behoeften van den handel voor de betaling van geïmporteerd graan en katoen. Het aanbod van Fransche francs is echter zoowel voor Fransche als voor buitenlandsche rekening voortgezekt, vooral toen de jongste weekstaat van de Banque de France aantoonde, dat de Staat weer een nieuw en sterk beroep op de circulatie-instelling had gedaan. Daarbij komt het feit, dat binnenkort de regering nog aan verdere verplichtingen zal hebben te voldoen, zonder dat hiertegenover de direct beschikbare middelen aangewezen kunnen worden.

Te Londen is de beurs na de Pinkstervacantie niet veel levendiger geworden, dan vóór dien tijd reeds het geval is geweest. Eenige uitbreiding van den kooplust viel niet op te merken. Integendeel kwam er eerder eenig aanbod, zoowel op de obligatiemarkt als voor verschillende soorten van aandelen. De oorzaak van deze realisaties was niet met juistheid aan te geven, doch, naar men veronderstelde, kwam een gedeelte uit de Kaapkolonie. Ook de onlusten in Shanghai hebben er toe bijgedragen een voorzichtige houding in het leven te roepen. Hierop hebben enkele groepen van aandelen een uitzondering gevormd, zooals rubberaandelen, welke, in verband met de rijzing in den prijs van het product, tot hogere prijzen gevraagd waren.

Te New York was de markt onregelmatig en onder den invloed van winstnemingen. Toch vielen er geen groote koersdalingen op te merken, doordat de geldmarkt ruim is gebleven en de berichten uit sommige takken van industrie zoodanig zijn, dat men over het algemeen niet pessimistisch gestemd is. Vooral gold dit de staalnijverheid, waar men weliswaar slechts met een capaciteit van 70 pCt. kan arbeiden, doch waar de inkomsten niettemin bevredigend worden geacht.

Ten onzent is de markt over het algemeen opgewekt gebleven. Dit was ook het geval voor de *beleggingsafdeeling*, met uitzondering dan van Chineseche obligaties, welke ook aan onze markt aangeboden waren. De ruime geldmarkt heeft tot de vaste stemming bijgedragen. De nieuwe „Olympiade“-premie obligaties van de gemeente Amsterdam werden reeds van den eersten dag af met een aanzienlijk agio verhandeld. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105³/₁₆, 105⁵/₁₆, 105; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 95½, 95¹⁵/₁₆, 96¹/₁₆; 7 pCt. Ned. Indië: 102⁷/₁₆, 102¹⁵/₁₆, 102²⁷/₃₂; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 72½, 73, 73¼; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 99⁷/₁₆, 99½, 99¾.

Van de aandelenmarkten hebben vooral *industriële aandelen* de aandacht getrokken door een sensationele rijzing van aandelen Nederlandsche Kunstzijdefabrieken. Nadat enkele weken geleden reeds een rijzing van 90 pCt. op één dag plaats had gevonden, werd het fonds gedurende de berichtswEEK van één dag op den anderen nogmaals circa 100 pCt. hooger verhandeld. Dit was het geval, nadat de claim voor de nieuwe emissie was gedétacheerd. In aansluiting hieraan waren ook de overige kunstzijde-aandelen alle opgewekt van toon, hoewel de rijzing hier binnen veel enger grenzen is gebleven. Voorts stonden Jurgens aandelen in het centrum der belangstelling. Het feit, dat een actie tot dividendbetaling over de laatste drie jaren ahangig is gemaakt, heeft de speculatie een krachtige stimulan verschafte. Aandelen Philips waren eveneens hooger. De overige soorten uit deze rubriek waren bijna alle vast van toon. Centrale Suiker Mij.: 116, 116¾, 115¾; Constr. Werkplaats Du Croo & Brauns: 15¾, 18¾, 16¾; Feijenoord: 132¾, 130¾; Hollandia Melkproducten: 125¾, 122¾; Holl. Kunstzijde Ind.: 181¾, 188¾, 189½; Holl. Mij. t. h. m. van werken in gew. Beton: 134¾, 135¾, 138; Jurgens: 108⁵/₁₆, 106, 101; Ned. Mij. v. Mijnbouwkundige

werken: 70½ (ex div.); Ned. Gist en Spiritus: 323½, 320, 327; Maekubee: 148¾, 146¾, 144¾; Ned. Kunstzijdefabriek 486, 470½ (ex div.), 465 (ex claim), 443½; Philips gloeilampen: 407¾, 426½, 448; Amst. Droogdok Mij.: 159, 158¾, 159.

De *rubbermarkt* heeft eveneens een krachtig koersherstel te aanschouwen gegeven, hoewel tegen het slot der berichtperiode eenige aarzeling is ingetreden. Desniettegenstaande was het peil over de gansche linie verhoogd in vergelijking met de slotkoersen van de vorige week. Amsterdam Rubber: 229¾, 233¾, 233; Indische Rubber Cy.: 268½, 269, 271½; Java Caoutchouc: 136, 138, 143¾; Ned. Ind. Rubber en Koffie: 231, 232½, 235; Oost Java Rubber: 258¾, 262½, 257¾; Serbadjadi: 236¾, 239¾, 242¾; Sumatra Rubber Cy.: 198½, 206, 202.

Tabaks aandelen waren zeer stil en meerendeels aangeboden. Hier is echter gaandeweg een zekere verbetering ingetreden. De jongste jaarvergadering van de Senembah Maatschappij heeft eenige opgewekte klanken doen hooren omtrent den aanstaanden tabaksoogst, voornamelijk omtrent dien van de maatschappij „De Oostkust“, waardoor hier en daar eenige kooporders voor tabaks aandelen zijn verstrekt. Arendsburg: 404, 405, 407½; Besoeki Tabak: 278, 277; Deli Batavia: 325, 315¾, 319; Deli Mij.: 393¾, 388¾, 393; Holland Sumatra Tabak Mij.: 156, 160, 165; Senembah Mij.: 409, 414, 401½, 406¾; Soekowono: 286¾, 290½, 301.

Daarentegen is de *petroleummarkt* gedurende het grootste gedeelte van de berichtswEEK lusteloos geweest. In aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij zijn de omzetten zeer klein gebleven, terwijl ook het koerspeil geen verandering van eenige betekenis heeft ondergaan. Tegenover de vraag voor buitenlandsche rekening — o.a. van de zijde van Parijs op sommige dagen — kon steeds voldoende aanbod van binnenlandsche houders worden gesteld. Ook de beurs van New York heeft geen aansporing tot hogere prijzen gegeven. Consols bleven veronachtzaamd. Dordtsche Petroleum: 350, 354, 357; Geconsolideerde Hollandische Petroleum Cy.: 152, 149¾, 148; Koninklijke Petroleum Mij.: 379¾, 381½, 386¾.

De *suikermarkt* bleef eveneens op een niet veel veranderd niveau. De noteringen voor Cubasuiker te New York hebben zich binnen nauwe grenzen bewogen, zoodat uit dezen hoofde geen aanleiding tot belangrijke koersverschillen kon worden gevonden. Ook van de zijde der V.J.S.P. kwamen geen nieuwe meldingen, terwijl de aankondiging van het slotdividend en van een nieuwe emissie door de H.V.A. haar volle uitwerking op het koerspeil der desbetreffende aandelen reeds had doen gevoelen. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 171½, 169½, 170; Handels Mij. Amsterdam: 568¾, 561½, 557; Javasche Cultuur Mij.: 374¾, 337 (ex div.), 329½; Krian: 121¾, 120, 117; Maron Cultuur Mij.: 281, 279¾, 271; Ned. Ind. Suiker Unie: 249½, 246½, 240; Poerworedjo: 132¹³/₁₆, 131¾, 129¾; Tjepper Cultuur Mij.: 730, 755, 748; Watoetelis Poppoh: 619, 620, 617.

Scheepvaartwaarden waren lusteloos en eerder aan den flauwen kant. De handel in deze afdeeling is, zooals in den laatsten tijd regel is, zeer klein gebleven en hoewel het aanbod niet omvangrijk mag worden genoemd, is het voldoende om geringe koersreacties in het leven te roepen, wijl er bijna geen vraag bestaat. Holland Amerika Lijn: 71, 68½, 65; Java China Japan: 105, 104½, 102¾; Kon. Ned. Stoomboot Mij. 64¾, 62¾, 60; Ned. Scheepvaart Unie: 148¾, 147, 146¾; Stoomv. Mij. Nederland: 153 (ex div.), 152, 151.

Mijnaandelen waren stil en zonder schommelingen van opvallenden aard. Alg. Exploratie Mij. 84½, 85, 84¾; Billiton 1ste Rubriek: 525, 523; Redjang Lebong: 280¾, 278½, 283; Siloengkang: 116¾, 121½, 122.

Voor *bankaandelen* is een kleine reactie ingetreden, welke echter ter beurze als een natuurlijke achteruitgang na de vrij sterke koersverbetering van den laatsten tijd werd beschouwd. Amsterdamsche Bank: 146, 144, 147¾; Incasso Bank: 107¾, 107¾, 108; Koloniale Bank: 200¾, 198¾, 194¾; Ned. Indische Handelsbank: 152⁷/₁₆, 149¾, 150; Ned. Handel Mij. C. van A.: 134¾, 134¾, 133¾; R'damsche Bankverg.: 82, 81, 79¾; Twentsche Bank: 128.

Van de *Amerikaansche afdeeling* hebben alleen enkele laag genoteerde aandelen, als Common Mabash en — voorbijgaand — Common Marine, de aandacht getrokken. American Water Works: 324, 330; Anaconda Copper: 80½, 76¾, 76¾; Studebaker: 1201, 1185, 1147 (ex div.), 1147; United States Steel Corp.: 116, 115½, 116; Atchison Topeca: 120⁷/₁₆, 120¾; Baltimore en Ohio: 80¾, 77¾ (ex div.), 77; Union Pacific Rv.: 140½, 140⁹/₁₆, 141³/₄; Wabash Rv.: 28, 28¹/₁₆, 28¹⁷/₃₂.

De *geldmarkt* bleef ruim; prolongatie gold 2¾ a 3 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

9 Juni 1925.

Aan de Noord-Amerikaansche tarwemarkten is de fluctuerende prijsbeweging, die haar de vorige week kenmerkte, blijven voortbestaan. Omstreeks de Pinksterdagen was op de vaste stemming, die te Chicago en Winnipeg veroorzaakt was door ongunstige berichten over de wintertarwe der Vereenigde Staten, samengaande met goeden Europeeschen kooplust, een reactie gevolgd. De vraag in de invoerlanden was namelijk bij het stijgen der prijzen afgenomen, men geraakte meer doordrongen van de goede vooruitzichten van den Canadeeschen oogst en de uitstekende stand der Europeesche graanoogsten liet zich gelden. Deze oorzaken waren voldoende om gedurende en dadelijk na de feestdagen zoowel te Chicago als te Winnipeg een aanzienlijke prijsdaling teweeg te roepen, ook voor rogge, die aan de prijsstijging der tarwe flink had meegedaan. Spoedig trad echter opnieuw een ommekeer in, teweeggebracht door nieuwe excessen in het weder der Vereenigde Staten. Ditmaal was het vooral groote hitte, die aanleiding was tot aanzienlijke prijsstijgingen voor tarwe en rogge te Chicago, die zich mededeelden aan de markt te Winnipeg. Wel ging de hitte in sommige streken met sterken regenval gepaard, doch de mate waarin daardoor de gevolgen der hooge temperatuur werden getemperd, werd als onvoldoende beschouwd en dagelijks was er sprake van verdere belangrijke schade aan de wintertarwe. Verschillende particuliere oogstramingen, die in den loop der week werden gepubliceerd, bleven beneden het cijfer van 1 Mei van het Ministerie van Landbouw te Washington, dat op dien datum den oogst der wintertarwe schatte op 445 millioen bushels, terwijl in 1924 de opbrengst 590 millioen had bedragen. Het is nu echter reeds geruimen tijd voldoende bekend, dat in de Vereenigde Staten een kleinere oogst van wintertarwe te verwachten is dan in 1924 en in Europa was men dan ook vrij algemeen van meening, dat voor deze nieuwe prijsverhooging niet voldoende nieuwe oorzaken vielen aan te wijzen, te minder omdat de zomertarwe zoowel in de Vereenigde Staten als in Canada nog geen reden tot klagen geeft. De stand in de Vereenigde Staten wordt zelfs algemeen met een hoog cijfer aangegeven en waar bovendien steeds melding is, dat de uitzaai grooter is dan in het vorige seizoen, is het niet duidelijk, waarom de particuliere opbrengstramingen, die deze week ook over de zomertarwe verschenen, alle aanzienlijk beneden de opbrengst van 1924 blijven, die 282 millioen bushels bedroeg. Slechts een enkele dier ramingen komt iets boven de 250 millioen bushels en één der deskundigen schat de opbrengst zelfs op slechts 220 millioen. Over het algemeen maken de laatste berichten omtrent de graanoogsten der Vereenigde Staten sterk den indruk van overdrijving der schade, welke die oogsten den laatsten tijd door slechte weersomstandigheden hebben geleden. Ook moet de waarde, welke voor den internationalen graanhandel te hechten is aan een kleinen oogst van wintertarwe in de Vereenigde Staten, niet al te hoog worden aangeslagen, vooral nu zoowel in Canada als in Europa de vooruitzichten zeer goed zijn. Daar zijn in 1924 de resultaten slecht geweest en wanneer slechts de nu gekoesterde verwachtingen uitkomen kan een tekort aan Amerikaansche wintertarwe gemakkelijk worden goedgeemaakt, al zijn de Europeesche berichten niet meer zoo onverdeeld uitstekend als tevoren. Uit Rusland wordt echter regen gemeld uit de streken, die juist den laatsten tijd nog het meest onder droogte leden. Buiten Noord-Amerika maakte dan ook de prijsverhooging van Chicago en Winnipeg niet veel indruk. De Argentijnsche termijnmarkten volgden de beweging niet en de prijzen konden zich daar slechts met eenige moeite handhaven. De fluctuaties waren niet groot en het slot op 8 Juni was te Buenos Aires 5 à 15 centavos lager dan een week te voren en te Rosario onveranderd.

In Noord-Amerika was niet slechts tarwe van den nieuwen oogst vast en hooger, doch ook voor oude tarwe werden de prijzen sterk verhoogd. Tot betaling van die verhoogde prijzen liet men zich in Europa slechts bij hooge uitzondering verleiden. In Engeland was dat voor Canadeesche tarwe tot zekere hoogte het geval, doch overigens werden Noord-Amerikaansche soorten zeer weinig gekocht en dan nog tot prijzen, die zich ver beneden het prijspeil van het uitvoerland bevonden. Ook overigens echter was zoowel in Engeland als op het vasteland de belangstelling voor tarwe gering als gevolg van de sterke Noord-Amerikaansche prijsfluctuaties en later ook wegens de wat grootere wereldverschepingen, die door een grootere hoeveelheid uit Noord-Amerika en ook door eenige toename der Argentijnsche verschepingen grooter waren dan de vorige week. Dat de

naar Europeesche destinaties onderweg zijnde hoeveelheden verder verminderden, maakte weinig indruk. In Frankrijk en België werd de kooplust nog beperkt door de verdere daling van den frankenkoers, terwijl in Duitschland de uitstekende vooruitzichten voor den nieuwen oogst de vraag naar buitenlandsche tarwe binnen enge grenzen houden. Over het algemeen kocht men in Europa slechts voor onmiddellijke behoefte en na de uitgebreide inkoop van de weken vóór Pinksteren was die niet groot. Dat er voor het wantrouwen in de Noord-Amerikaansche prijsstijging goede grond had bestaan bleek op 8 Juni, toen wegens de sterke daling der temperatuur, die in de Vereenigde Staten den vorigen dag ingetreden was, alsmede door de geringe Europeesche belangstelling een flinke prijsdaling intrad. Toch sloot Chicago voor Juli en September nog bijna 5 dollarcent per 60 lbs. hooger dan een week tevoren. Winnipeg was voor Juli 5% en voor October 1½ cent hooger.

Ook rogge verloor te Chicago een flink gedeelte harer prijsverhooging en sloot voor Juli 1¼, voor September 4¾ dollarcent per 56 lbs. hooger dan op 1 Juni. Evenals voor wintertarwe wordt in de Vereenigde Staten ook voor rogge de oogst vrij wat lager geraamd dan in het vorige jaar. Volgens particuliere ramingen wordt een opbrengst van 57 millioen bushels verwacht, terwijl in 1924 63,5 millioen bushels zijn geoogst. Daarbij is de zichtbare voorraad in de Vereenigde Staten nu veel kleiner dan een jaar geleden. In Europa vermocht dit alles de zaken in rogge echter niet te verlevendigen. Zoowel in Duitschland als in Nederland overtreffen de groote Amerikaansche verschepingen der laatste weken de behoefte en de vraag is zeer teleurstellend. De prijzen bevinden zich bij voortduring ver beneden het Amerikaansche niveau en de omzet is zeer klein. Uit Amerika zijn echter na Mei slechts weinig contracten te vervullen en misschien zal de daarvan te verwachten afname der verschepingen de prijsverhouding verbeteren.

Maïs heeft deze week al spoedig haar vaste stemming verloren tengevolge van groote verschepingen van den Donau en Argentinië. Van Argentinië werd aanzienlijk meer maïs afgeladen dan de vorige week, doch de wekelijksche hoeveelheden blijven nog beneden de helft van die van het vorige jaar. De aanvoeren in de Argentijnsche havens zijn echter zeer sterk toegenomen en de voorraad is daar nu bijna zoo groot als in denzelfden tijd van 1924. Verdere toename der verschepingen is dus waarschijnlijk. De toename der maïsaffladings van den Donau is vooral het gevolg van zeer groote aanvoeren in de Donauhavens uit Zuid-Slavië, dat dit seizoen een zoo groot uitvoeroverschot beschikbaar heeft gehad, dat van 1 November tot 1 April 2 millioen quarters maïs konden worden uitgevoerd tegen slechts 186.000 quarters in hetzelfde tijdvak van het vorige oogstjaar. Nog steeds bevindt zich in West-Europa weinig maïs en ook de aanvoeren zijn nog niet groot, zoodat voor beschikbare partijen aan verschillende markten nog hooge prijzen worden betaald. Met het oog op de reeds in de tweede helft van Juni en vooral in Juli te verwachten groote aanvoeren is echter de prijs voor spoedige maïs dalende en wel in sterkere mate dan latere aflading, terwijl de vraag voor binnen enkele weken verwachte maïs overal slecht is. Zaken blijven vooral beperkt tot zeer spoedig aankomende partijen en zomer-aflading. Laatstgenoemde positie was eerst flauw wegens prijsdaling in Argentinië, en zoowel Plata- als Zuid-Afrikaansche maïs werden lager verhandeld. Later verbeterde echter de Argentijnsche markt, die ten slotte op 8 Juni in vergelijking met een week tevoren voor Juni onveranderd en voor Juli iets lager sloot, en de laatste dagen der week was zomer-aflading prijshoudend, terwijl vroegere posities dagelijks wat lager te koop waren. In de Vereenigde Staten is het weder ongunstig geweest voor den maïsogst en veel moet opnieuw worden gezaaid. De markt te Chicago was vast en hooger en daalde op den voor andere graansoorten zoo flauwen 8sten Juni slechts weinig in prijs.

Gerst werd ook deze week weder bijna uitsluitend van Noord-Amerika verhandeld, doch de zaken waren kleiner dan in de vorige weken. De vermindering in den omzet was het gevolg van die groote vroegere inkoop en omvangrijke verschepingen, vooral naar Nederland en Duitschland. De Amerikaansche markt was vast met stijgenden prijs welke beweging echter in Europa al even schoorvoetend werd gevolgd als voor de andere graansoorten en op 8 Juni trad te Winnipeg een vrij sterke prijsverlaging in. Uit Noord-Afrika zijn de prijzen niet verlaagd, ofschoon behalve uit Marokko de berichten over den oogst gunstig blijven. Slechts naar Engeland komen nog vrij geregeld zaken in Noord-Afrikaansche gerst tot stand. Haver was in Noord-Amerika zeer vast en nog steeds blijft daar

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	8 Juni 1925	2 Juni 1925	9 Juni 1924
	Tarwe Juli	Mais Juli	Haver Juli	Tarwe Juni	Mais Juni	Lijnzaad Juni				
6 Juni '25	169	116 $\frac{1}{4}$	53 $\frac{3}{8}$	15,15	9,40	21,65	Tarwe*	17,50	17,50	12,90
29 Mei '25	166 ¹⁾	116 $\frac{1}{4}$ ¹⁾	48 ¹⁾	15,30	9,55	21,50	Rogge (No. 2 Western) ..	13,50	13,65	9,45
6 Juni '24	104 $\frac{1}{4}$	77 $\frac{1}{4}$	45 $\frac{3}{4}$	11,20	7,60	19,70	Mais (La Plata)	268,—	275,—	188,—
6 Juni '23	110 $\frac{3}{8}$	82 $\frac{3}{8}$	42 $\frac{3}{8}$	11,75 ²⁾	8,35 ²⁾	21,60 ²⁾	Gerst (48 lb. malting) ...	253,—	259,—	205,—
6 Juni '22	112	60	36 $\frac{1}{2}$	12,45 ³⁾	7,45 ³⁾	20,20 ³⁾	Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	12,40 ⁴⁾	12,60 ⁴⁾	9,90 ⁴⁾
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{4}$	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	13,20	13,25	11,45
							Lijnzaad (La Plata) .... ²⁾	473,—	475,—	389,—

¹⁾ per Mei, ²⁾ per Juli, ³⁾ per Augustus.

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.
*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ⁴⁾ Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	31 Mei/6 Juni 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	31 Mei/6 Juni 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	1925	1924
Tarwe	38.140	441.762	422.477	—	9.498	14.427	451.260	436.904
Rogge	6.093	81.394	216.916	—	—	3.575	81.394	220.491
Boekweit	628.	13.854	11.113	—	—	—	13.854	11.113
Mais	1.700	269.750	307.040	—	34.351	48.884	304.101	355.924
Gerst	6.717	68.007.	139.133	—	3.158	22.872	71.165	162.005
Haver	14.446	77.755	87.896	—	150	242	77.905	88.138
Lijnzaad	482	76.712	118.810	—	19.740	42.195	96.452	161.005
Lijnkoek	2.334	98.627	86.801	—	—	700	98.627	87.501
Tarwemeel	2.057	41.502	109.778	280	7.974	10.909	49.476	120.687
Andere meelsoorten ..	—	3.149	3.498	—	—	—	3.149	3.498

voor goede vraag bestaan in Duitsland en Nederland. Weder is deze week zeer veel haver uit Noord-Amerika verscheept, vooral naar Duitsland, doch een te groot aanbod van wederverkoopers heeft dat nog niet tengevolge en de aanvoeren worden goed opgenomen. De prijsverlaging in Noord-Amerika op 8 Juni was dan ook voor haver van slechts weinig beteekenis. De haver oogst der Vereenigde Staten wordt volgens particuliere berekeningen geraamd op 1340 à 1400 miljoen bushels tegen een opbrengst van 1540 miljoen in 1924.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week prijshoudend tot kalm gestemd.

In Amerika toonden raffinadeurs wegens de daar heerschende hittegolf wat meerdere belangstelling voor prompte suikers. De noteringen te New York bleven overigens de geheele week vrijwel onveranderd hetgeen uit ondervolgende cijfers blijkt:

	Sp. C.	Juli	Sept.	Dec.	Jan.
Slot voorafgaande week	4.37	2.67	2.81	2.85	2.85
Opening verslagweek	4.40	2.71	2.84	2.89	2.89
Slot verslagweek	4.43	2.74	2.86	2.91	2.90

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 55.000 tons, de versmeltingen 75.000 tons (tegen 64.000 tons in 1924) en de voorraden 218.000 tons.

Voor prompte Cubasuiker werd 2,5/8 c. & f. New York betaald, voor Juni afscheep 2,66 d.c. en voor Juni/Juli 2,69 d.c., terwijl de noteringen cif Engeland waren sh. 12/9 voor prompten en sh. 12/10 $\frac{1}{2}$ voor Juli afscheep.

Volgens Willett & Gray bedroeg de productie van Cuba tot 4 Juni 4.877.000 tons (tegen 3.954.000 tons op dat tijdstip verleden jaar).

De algemeene verwachting in suikerkringen is, dat de Cubaoogst ondanks de vroegere beëindiging der campagne 5.000.000 tot 5.100.000 tons zal bedragen, zelfs als de regens mochten aanhouden.

De laatste Cubastatistiek is als volgt:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 30 Mei '25....	114.612	64.609	45.991
Tot. sedert 1 Dec. '24-30 Mei '25.	3.892.740	3.160.287	3.026.467
Aantal werkende fabrieken.....	40	18	11
Weekexport 30 Mei 1925	123.439	78.288	85.357
Totaal exp. 1 Jan.-30 Mei '25	2.602.077	2.230.998	2.357.824
Totale voorraad op 30 Mei '25 ...	1.290.663	929.239	669.543

De oogst van Porto Rico wordt thans geraamd op 570.000 tons en die van San Domingo op 300.000 tons (Willett & Gray's laatste ramingen respectievelijk 464.000 tons en 240.000 tons).

Op Java was de stemming loom. Na afdoeningen tot f 10.— en f 10 $\frac{1}{8}$ voor spoedig leverbare witte suiker en f 8 $\frac{1}{8}$ voor No. 16 en hooger namen verkoopers eene meer gereserveerde houding aan, die echter alleen dan gerecht-

vaardigd zal blijken te zijn, wanneer de thans in Europa en Amerika heerschende warmte aanhoudt en tot stijgende consumptie leidt.

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Duitsland 1 Mei '25	453.000	642.000	723.000
Tsjechoslowakije 1 Mei '25 ..	407.000	268.000	200.000
Frankrijk 1 Mei '25	292.000	110.000	114.000
Nederland 1 Apr. '25	115.000	89.000	144.000
België 1 Apr. '25	166.000	62.000	59.000
Engeland 1 Mei '25	311.000	417.000	306.000
Europa..	1.744.000	1.588.000	1.546.000
V.S. Atlant. havens 3 Juni '25	218.000	217.000	195.000
Cuba alle havens 30 Mei '25 ..	1.290.000	929.000	669.000
Totaal ..	3.252.000	2.734.000	2.410.000

Hier te lande was de markt de afgelopen week zeer kalm gestemd. Er was wat aanbod van Javasuiker uit de tweede hand, doch prijzen bleven vrijwel onveranderd. Op de termijnmarkt bewogen de prijzen voor Augustus zich tusschen f 19 $\frac{1}{4}$ en f 19 $\frac{1}{2}$, en voor de najaarsmaanden tusschen f 19 $\frac{1}{8}$ en f 19 $\frac{3}{8}$, waartoe echter slechts geringe afdoeningen tot stand kwamen. De omzet bedroeg deze week ongeveer 2900 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Juni/Juli	Cuba's 96° c.i.f. Juni/Juli	
8 Juni '25	kristalsuiker basis 99° f 19 $\frac{1}{16}$	Sh. 35/3	Sh. 15/3	Sh. 12/9	\$ cts. 4,46
2 Juni '25	„ 19 $\frac{1}{16}$	35/3	15/—	12/7 $\frac{1}{2}$	4,40
8 Juni '24	„ 22 $\frac{19}{16}$	40/3	19/—	17/3	4,77
8 Juni '23	„ 35 $\frac{1}{2}$	69/3	26/6	31/—	8,16
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88° f 11 $\frac{19}{32}$ ¹⁾ = f 14 $\frac{1}{8}$ basis 99°	18/—	—	—	3,26

¹⁾ Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en kristalsuiker 99° is aan te nemen op f 3,— per 100 KG.

KATOEN.

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	29 Mei '25	Overeenkomstig tijdstip	
		1924	1923
Amerik. havens	543	364	383
Binnenland	336	337	441
New York	161	63	90
New Orleans	115	127	97
Liverpool	576	258	277

Notering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	5 Juni 1925	29 Mei 1925	22 Mei 1925	4 Juni 1924	4 Juni 1923
New York voor Middling ...	24,70 c	23,75 c	23,50 c	30,85 c	27,25 c
New Orleans voor Middling	24,85 c	23,96 c	23,60 c	30,— c	27,50 c
Liverpool voor Middling ...	— d	13,04 d	12,84 d	18,37 d*	15,77d*)

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 29 Mei '25	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	9253	6600	5618
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	2474	1598	1239
„ „ t Vasteland etc.	4275	3160	2595
„ „ Japan	856	578	604

KOFFIE.

Ook in de afgelopen acht dagen zijn de prijzen, voornamelijk op de termijnmarkten, weder belangrijk gestegen, en ook ditmaal lag de oorzaak der rijzing hoofdzakelijk in Brazilië. De stemming aldaar was zeer vast en de prijzen, waartoe Rio en Santos Koffie op prompte verscheping werden aangeboden, liepen bijna dagelijks op. Vooral Rio, waarvan nog maar zeer weinig in de afscheephaven werd aangevoerd, steeg met groote sprongen en is thans op eene waarde gekomen, in verhouding belangrijk boven Santos, welke laatste soort sedert de vorige week slechts geleidelijk in prijs is opgelopen. Ook de wisselkoers op Londen, die in het midden van de vorige maand te Rio niet meer dan eene fractie boven 5 d. stond genoteerd en die bij het afsluiten van het vorig bericht op 5⁵/₁₆ stond, steeg op 5¹⁷/₁₆, hetgeen in niet onbelangrijke mate bijdroeg tot de in Brazilië heerschende willige stemming. Ook van de andere productielanden kwamen willige berichten. Java bijv. was met Robusta op aflading zeer vast en in de verschillende Centraal-Amerikaansche landen, waarvan er enkele eenige weken geleden nog vrij aanzienlijke voorraden ter beschikking hadden, is de oogst thans over het algemeen zoo goed als afgelopen.

Op den dag, waarop dit bericht werd opgemaakt, kwam de New Yorksche termijnmarkt iets lager af, hoofdzakelijk naar aanleiding van iets verlaagde Rio-offerten, en in navolging hiervan liep ook te Rotterdam de termijnmarkt ¼ à ½ cents terug.

Op het oogenblik zijn de kost- en vrachtaanbiedingen uit Brazilië van goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping, ongeveer 108/- à 110/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 112/- à 114/-, terwijl die van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, zijn 98/- à 99/-, en voor latere verscheping 88/6 à 98/6, naar gelang van den verschepingstermijn.

De prijzen van Robusta op aflading komen thans ongeveer uit op:

Palembang Robusta telquel,	Juni verscheping	50 ¹ / ₂ ct.
„ „ „	Juni/Juli	49 ¹ / ₂ „
„ „ „	Aug./Oct.	47 ³ / ₄ „
W.I.B.	Juli/Aug.	56 „

alles cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.
De afzet van loco was in de laatste dagen wel iets beter. Door de zeer belangrijke stijging van Rio op aflading was er vooral veel vraag naar de goedkope soorten, in de eerste plaats naar de ordinaire Santos-kwaliteiten, waarin tot stijgende prijzen nog al wat werd omgezet. Ook in de betere koffie's kwamen hier en daar zaken van eenigen omvang tot stand. Nu de markt voor disponibile koffie ook wederom iets beter is geworden en de afzet zich iets heeft hersteld, is het weder mogelijk geworden de sedert 13 Mei gestaakte vaststelling der loco-noteringen te hervatten. Op 2 dezer werden de noteringen van Superior Santos opgemaakt op 70 ct. en van Robusta op 61 ct., alles per ½ KG. De laatstbedoelde notering werd op 8 dezer verhoogd op 62 ct.

De slot-noteringen te New York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
8 Juni	\$ 16,80	\$ 15,62	\$ 14,60	\$ 14,—
1 „	„ 16,13	„ 15,14	„ 14,50	„ —
25 Mei	„ 16,25	„ 15,35	„ 14,85	„ —
18 „	„ 14,15	„ 13,66	„ 13,18	„ —

De noteringen aan de termijnmarkt waren aan de ochtendcall te:

Rotterdam (Santos-contract) basis Good				Amsterd. (Gemengd contract) basis Santos Good				
	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
9 Juni	50 ¹ / ₄	47 ¹ / ₈	46	44 ⁷ / ₈	47 ³ / ₈	44 ⁷ / ₈	43 ¹ / ₄	42 ³ / ₈
2 „	48	45 ³ / ₄	44 ¹ / ₂	43 ³ / ₈	45 ³ / ₄	44	43	41 ³ / ₈
26 Mei	46 ¹ / ₄	44 ¹ / ₂	43 ³ / ₈	—	44 ³ / ₈	42 ³ / ₈	41 ¹ / ₈	—
19 „	44	42 ¹ / ₈	41 ¹ / ₈	—	42 ¹ / ₈	40	38 ³ / ₈	—

Uit de dezer dagen verschenen maandelijksche Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam is gebleken, dat de Afleveringen in Europa en in Noord-Amerika in Mei 1925 slechts hebben bedragen 1.291.000 balen tegen 1.740.000 balen in Mei 1924. In de eerste vijf maanden van dit jaar bedroegen zij 7.446.000 balen tegen 8.821.000 balen verleden jaar. Dat, de kleine Afleveringen ten spijt, de Zichtbare Wereldvoorraad toch nog tegenover de vorige maand iets is afgenomen, is te danken aan de omstandigheid, dat de Aanvoeren uit het binnenland van Brazilië te Rio, gelijk hierboven reeds vermeld, tot nu toe zeer gering waren en die te Santos ten gevolge van eene staking der dokwerkers in de tweede helft van Mei ook zeer laag zijn gebleven. Ook het feit, dat de Aanvoeren in Europa en in de Vereenigde Staten van Amerika, in Mei klein zijn geweest (1.216.000 balen tegen 1.881.000 balen verleden jaar) werkte de afname van den Zichtbaren Wereldvoorraad in de hand. Deze voorraad bedroeg namelijk op 31 Mei 5.228.000 balen tegen 5.335.000 balen op 30 April. Op 31 Mei 1924 bedroeg hij 4.754.000 balen.

Rotterdam, 9 Juni 1925.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
8 Juni 1925	69.000	39.500	1.920.000	38.500	5 ¹⁷ / ₁₆
1 „ 1925	97.000	37.800	2.033.000	38.000	5 ⁵ / ₁₆
25 Mei 1925	137.000	36.500	2.260.000	38.000	5 ⁷ / ₁₆
8 Juni 1924	301.000	24.500	1.367.000	28.200	6 ¹ / ₁₆

1) In Reis.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelooften week	Sedert 1 Juli	Afgelooften week	Sedert 1 Juli
6 Juni 1925 -- --	28.000	3.042.000	91.000	8.903.000
6 Juni 1924 -- --	65.000	3.422.000	210.000	9.644.000

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Juni in duizenden balen.

	1925	1924	1923	1922	1921
Voorraad in Europa..	1.793	1.783	2.018	2.596	1.858
Stoomend (Brazilië ..	383	413	302	381	710
n. Europa (Oost-Indië.	16	19	9	14	7
	2.192	2.215	2.329	2.991	2.575
Voorraad Ver. Staten	536	668	825	1.149	2.037
Stoomend } naar					
Ver.Staten } Brazilië ..	243	428	234	348	215
	2.971	3.311	3.388	4.488	4.827
Voorraad in Rio	105	258	833	1.640	775
„ „ Santos..	2.124	1.159	1.256	2.755	2.933
„ „ Bahia ..	28	26	10	19	40
Totaal	*5.228	4.754	5.487	8.902	8.575
Op 1 Mei	5.335	4.445	6.123	8.837	8.580
	1924	1923	1922	1921	1920
Op 1 Juli	5.071	5.340	8.639	8.700	6.750

* Niet inbegrepen de binnenlandsche voorraden in Sao Paulo.

THEE.

De stemming op de theemarkt in de afgelopen week kwam tot uitdrukking op de veiling van 4 dezer. Amsterdam kreeg daarbij geen leiding van Londen, dat in de afgelopen week vacantie hield. Toch was de afloop van de veiling z66 als weinigen die verwacht zouden hebben. Wel waren er aanwijzingen, dat de binnenlandsche handel tot aanvulling zou moeten overgaan van zijn sterk geslonken voorraden, doch een gemiddelde prijsstijging van 4 à 5

cts. had zeker niemand gedacht. Neemt men bij deze prijsstijging in aanmerking, dat voor de inferieure en zeer ordinaire partijen vrijwel alle belangstelling ontbrak en dat de veiling in den aanvang niet meer dan prijshoudend verliep, dan is het duidelijk, dat later de prijzen vaak tot 8 à 10 cts. boven het niveau der vorige veiling moesten komen om tot een gemiddelde stijging van 4 à 5 cts. te geraken. Het waren vooral de goede puntige gruissoorten en de goede bladtheeën, die de volle aandacht trokken, waarbij ook flink werd opgetreden voor buitenlandse rekening. Hier en daar kwamen voor de zeer goede sorteringen met veel geel, prijsverhoogingen voor van 12—16 cts. De afloop van deze veiling heeft wederom bewezen, dat het in het werkelijke voordeel van planters is, indien zij zich door het hoge prijsniveau niet laten verleiden om grover te gaan plukken en alle mogelijke afval te promoveeren tot voor uitvoer naar de Europeesche markten bestemde thee.

De volgende veiling is bepaald op 25 Juni met een aanbod van ongeveer 11.000 kisten.

Amsterdam, 8 Juni.

COPRA.

De markt liep gedurende de afgelopen week nog al wat terug. Consumenten kochten tot de lagere prijzen flinke quantumms stoomend en Juni-aflading. Indië was meer als verkoper aan de markt.

Duitschland toonde alleen tegen het slot iets meer belangstelling.

De noteringen zijn:

Nederl.-Indische f.m.s. stoomend	f.	36 $\frac{3}{4}$
" " " veraf stoomend	"	36 $\frac{1}{4}$
" " " Juni aflading	"	35 $\frac{1}{4}$
" " " Juli	"	35 $\frac{1}{2}$
" " " Aug.	"	35 $\frac{3}{4}$

8 Juni 1925.

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 Mei 1925.

Importeurs:	Voorr. 1 Jan. 1925	Aanv. tot 31 Mei	Verk. tot 31 Mei	Voorr. op 31 Mei
		(in pakken)		
H. G. Th. Crone.....	—	3266	3266	—
Van Eeghen & Co.....	—	1089	1089	—
N.V. Handel en Cultuur Mij. v/h. Smidt & Amez q.q. Edgar & Co's Handel				
Mij. Soerabaja	141	3313	2871	583
Han. verg. v/h. Reiss & Co.	—	1200	1200	—
Int. Hand. & Cred. Mij. IHEC	—	1608	936	672
Jacobson v. d. Berg & Co...	—	5538	5538	—
Koning, Teves & Co.	—	674	674	—
Landb. Mij. „Geboegan“...	—	196	196	—
Maintz' Productenhandel...	84	4388	3928	544
Mirandolle, Votte & Co...	121	7921	7656	386
Tiedeman & van Kerchem.	—	3258	3152	106
Weise & Co.....	279	2177	688	1768
Order	1378	4874	5657	595
	2003	39502	36851	4654

STEENKOLEN.

Gedurende de afgelopen berichtsperiode is de markt vrijwel in één doen gebleven. De vraag blijft belangrijk bij de productie ten achter en dientengevolge zijn wij nog steeds in „a buyers' market“. Van eenige verstijving van prijzen, in Holland althans, is nog geen sprake geweest. Met belangstelling wordt uitgezien naar de ontwikkeling der dingen in het Vereenigd Koninkrijk. Men neigt algemeen tot de meening, dat een loonsverlaging van de mijnwerkers verkregen zal worden zonder een staking.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f	11,50
Durham Ongezeefde	"	12,25
Cardiff Ongezeefde	"	15,35
Schotsche Gezeefde	"	10,50
Yorkshire Gewasschen Doubles	"	12,50
Westfaalsche Vettförder	"	12,75
" Vettstukken	"	15,—
" Smeenootjes	"	14,50
" Gasvlamförder	"	12,75
" Gietcokes	"	17,50

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkerolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10,90. Markt flauw.

Rotterdam, 9 Juni 1925.

VRACHTENMARKT.

De graanvrachtenmarkt van Noord-Amerika bleef zonder eenige definitieve vraag en er vallen slechts 2 afsluitingen te vermelden, namelijk van Montreal naar de Middellandsche Zee, 36.000 qtrs. met cancelling 17 Juni tegen 16 één, 16 $\frac{1}{2}$ twee en 17 cents 3 loshavens per 100 lbs. en een kleine boot naar Scandinavië (2700 tons), cancelling 10 Juni tegen 20 $\frac{1}{2}$ cents naar 3 havens Gothenburg/Stockholm range, inclusief Denemarken. Van Montreal naar Antwerpen werd „liner-space“ geboekt per Juni tegen 6 cents voor zwaar graan. Van de Northern Range, alsook van de Gulf vallen geen afsluitingen te vermelden.

De kolenvrachtenmarkt van Amerika was tamelijk levendig, doch de vrachtprijzen neigen tot dalen. In één of twee gevallen werden dalingen geconstateerd. Van Rio werd gedaan tegen \$ 3,35 tot \$ 3,50 voor prompte tonnage en van de Lower Plate werd afgesloten tegen \$ 3,85 met de optie van Rosario tegen \$ 4 per Juli. Naar Europa werd een aantal ladingen gesloten naar Porto Ferrario en/of Bagnoli tegen \$ 2,65 één, \$ 2,75 beide havens voor spotprompte lading en \$ 2,80 één en \$ 2,85 twee havens per Juli.

Van San Domingo werd een boot afgesloten voor suiker naar U. K./Continent tegen 19/- met de optie St. John of Halifax tegen 17 cents per 100 lbs. en Montreal tegen 19 cents per Juni. Van de North Pacific werd afgesloten tegen de vracht van den vorigen keer, namelijk 34/-, doch er bestaat slechts weinig definitieve vraag. De vraag naar ruimte voor Lumber is beperkt tot Australische havens en wel tegen \$ 14 per mille.

De markt van de River Plate was niet beter en de vrachten vertoonen niet de minste steiging. Er werden deze week slechts een tiental afsluitingen gedaan, meerendeels tegen 15/- van Upriver naar de volle range U. K./Continent met de optie Middellandsche Zee tegen 2/6 extra, terwijl van Buenos-Aires een handige boot 14/6 heeft geaccepteerd naar een dergelijke range van loshavens.

Wat de salpeter-vrachtenmarkt betreft hadden de bevrachters deze week een groote teleurstelling, doordat de prijzen van dit artikel, waarvan men gehoopt had, dat ze lager zouden zijn dan verleden jaar, op hetzelfde peil bleven en zelfs voor Juli iets hooger bleken te zijn. Als gevolg hiervan werden de in de markt zijnde orders tegen 23/6 naar het Continent, teruggetrokken.

De markten van het Oosten blijven stil en vanwaar afsluitingen plaats vonden, gaven de vrachten een daling te zien. Van West-Australië werd afgesloten tegen 30/- naar Middellandsche Zee/U. K./Continent voor belading laat in Juni en sindsdien werd nog een 7000 tonner afgesloten tegen 27/6. Van Sydney werd een dergelijke lading afgesloten per laat Juni tegen \$ 9,25 basis twee laadhavens voor een lading Coprah per Juli. Van Zuid-Afrika werden verscheidene handige boorten gedaan voor mais tegen onveranderde vrachten. 26/- werd betaald voor tonnage van ongeveer 5000 tons en 25/- voor een 6600 tonner basis U. K./Continent.

De markt van den Donau blijft levendig en er bestaat een goede vraag naar bijna iedere grootte op basis van 17/6 voor handige tonnage en 16/6 voor grootere boorten. De Zwarte Zee is rustig en er vonden geen afsluitingen plaats. Van de Middellandsche Zee was de markt ook zeer stil en er is aanbod van tonnage voldoende om alle aanvragen te dekken. De laatste afsluitingen zijn: Melilla/Rotterdam 5/6, Marbella/Duinkerken 5/9, San Juan/Rotterdam 6/9 en Huelva/Rotterdam 5/6. In fosfaat is de eenige afsluiting 3200 tons Bona-Swansea tegen 7/-.

De uitgaande kolenvrachtenmarkt van Engeland was tamelijk stil en de afsluitingen zijn de volgende: Zuid-Wales Bordeaux 4/-, Huelva 7/9, Genua 9/3, Alexandrië 9/- netto, en van de Oostkust: Helsingfors 4/6, Hamburg 3/9, Nantes 4/6, Gibraltar 7/4 $\frac{1}{2}$, Genua 8/9, Pyraeus 11/3.

RIJNVAART.

Week van 31 Mei t/m. 6 Juni 1925.

De aanvoeren van zeezijde, hoofdzakelijk erts, waren zeer levendig. Bij zeer veel vraag bleef de beschikbare ruimte voortdurend schaarsch.

De ertsvrachten bedroegen gemiddeld f. 0,60 met $\frac{1}{2}$ lostijd.

„ 0,70 „ $\frac{1}{2}$ „

De vracht voor ruwe producten naar Mannheim was gemiddeld f. 1,10 per last met verkorten lostijd.

Voor diverse ladingen werden eenige schepen in daghuur gecharterd à 2—2 $\frac{1}{2}$ ct. per ton.

Het sleeploon bedroeg gemiddeld 50/55 cts. tarief. De waterstand was langzaam vallend, zoodat naar den Bovenrijn met beperkten diepgang moest worden afgeladen. In den toestand in de Ruhr kwam nog geen verbetering en deze bleef stationnair.